

Svenska miljöteknikföretag i EU-program

Möjligheter och hinder för svenska miljöteknikföretag i EU-program

Oxford Research är ett nordiskt konsultföretag med kontor i Stockholm, Köpenhamn, Kotka, Bryssel och Kristiansand som arbetar mot både den nordiska och mot den europeiska marknaden. Vi är specialister inom samhällspolitiska analyser, utvärderingar och strategier med fokus på områdena Regional utveckling och näringslivsutveckling samt Välfärd (utbildning, arbetsmarknad, omsorg och hälsa).

Se www.oxfordresearch.se för mer information om företaget

Oxford Research:

SVERIGE

Oxford Research AB
Box 7578
Norrländsgatan 12
103 93 Stockholm
Telefon: (+46) 702965449
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research A/S
Heikinkatu 7
48100 Kotka
Telefon: +358 44 203 2083
office@oxfordresearch.fi

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Telefon: (+47) 40 00 57 93
post@oxford.no

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20, 4. sal
2000 Frederiksberg C
Danmark
Telefon: (+45) 33 69 13 69
Fax: (+45) 33 69 13 33
office@oxfordresearch.dk

BELGIEN

Oxford Research
c/o ENSR
5, Rue Archimède, Box 4
1000 Brussels
Phone +32 2 5100884
Fax +32 2 5100885
secretariat@ensr.eu

Titel: Svenska miljöteknikföretag i EU-program

Undertitel: Möjligheter och hinder för svenska miljöteknikföretag i EU-program

Uppdragsgivare: Tillväxtverket

Författare: Jan Persson, Johannes Henriksson, Hjalmar Eriksson, Derek Light

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	6
Kapitel 1. Inledning.....	7
1.1 Bakgrund – Tillväxtverkets uppdrag <i>EU-miljöteknik</i>	7
1.2 Övergripande om EU-programmen	7
1.3 Det svenska främjandesystemet	8
1.4 Disposition	10
Kapitel 2. Svenskt deltagande i EU:s stödprogram för miljöteknikföretag.....	11
2.1 Eco-Innovation (CIP)	11
2.2 Intelligent Energy Europe (CIP)	13
2.3 FP7 – Energy och Environment.....	14
2.4 LIFE+	16
2.5 Eurostars	17
Kapitel 3. Företagens behov och attityder till EU-programmen.....	18
3.1 Metod och urval	18
3.1.1 Validitet och reliabilitet	19
3.2 Resultat	19
3.2.1 Företagen i undersökningen	19
3.2.2 Företagens ansökningar till EU-program	20
3.2.3 Information om EU-programmen.....	22
3.2.4 Företagens åsikter om hinder för ansökan och möjliga insatser	23
3.2.5 Hinder och behov i svenska program.....	25
3.3 Jämförelser med tidigare studier	26
3.4 Kunskapsluckor	27
Kapitel 4. Lärdomar från andra EU-länder	28
4.1 Hinder för deltagande på EU-nivå	28
4.1.1 Administrativa bördor och rapporteringskrav	29
4.1.2 Begränsad additionalitet.....	30
4.1.3 Låg beviljandegrad.....	30
4.1.4 De minimis-regler	31
4.2 Möjliga insatser för att öka deltagandet.....	31
4.2.1 Strukturen på systemet för nationella kontaktpunkter (NCP)	32
4.2.2 Nätverksbyggande	33
4.2.3 Planeringsbidrag	34
4.2.4 Informationsinsatser.....	34
4.2.5 Konsulter	35

Kapitel 5. Slutsatser och rekommendationer	36
5.1 Slutsatser	36
5.2 Rekommendationer	37

Tabellförteckning

Tabell 2.1 Inkomna ansökningar Eco-Innovation 2008-2012 (totalt).....	12
Tabell 2.2 Svenskt deltagande i IEE (2008-2012).....	13
Tabell 2.3 Beviljade projekt i FP7 Energy för de tio främsta länderna i oktober 2012. Totalt antal beviljade projekt var 2890st	16
Tabell 2.4 Beviljade projekt i FP7 Environment för de tio främsta länderna i oktober 2012. Totalt antal beviljade projekt var 5254st	16
Tabell 3.1 Slutsatser från Uppföljning av CIP – Tillväxtanalys 2011	26

Figurförteckning

Figur 1 Nationella kontaktpunkter för de utvalda EU-programmen	9
Figur 2 De 20 främsta länderna i antal projektdeltagare per land i utlysningen 2012 för Eco-Innovation	12
Figur 3 Andel projekt som gått vidare per land i IEE II (2007-2010)	13
Figur 4 Topp 10 länders deltagande i FP7 fram till 19 oktober 2011. Procentsatsen anger andel beviljade medel i förhållande till hela programmets budget.....	14
Figur 5 Beviljade medel från FP7 per invånare för EU27, kandidat- och associerade länder. Värdet anges i euro/invånare.....	14
Figur 6 Jämförelse av aktörgrupper, andel av beviljade medel i FP7. Det inre hjulet avser Sverige och det yttre EU27	14
Figur 7 Beviljade medel från FP7 fördelat på svenska län (euro/invånare)	15
Figur 8 Antal beviljade projekt per land för de tio främsta länderna i Eurostars i maj 2013.	17
Figur 9 Antal anställda i företagen.....	20
Figur 10 Branscher som företagen är aktiva inom. Varje företag fick ange upp till tre branscher.	20
Figur 11 Andel företag som har sökt medel ur EU-programmen.	20
Figur 12 Andel av företag som inte sökt som planerar att i framtiden söka medel ur EU-programmen.	20
Figur 13 Fördelningen av ansökningar efter program.	21
Figur 14 Fördelning av planerade ansökningar efter program. (flera svarsalternativ möjliga.).....	22
Figur 15 Andel av företagen som anger varifrån de har fått information om EU-programmen. (flera svarsalternativ möjliga).....	23
Figur 16 Företagens anledningar att inte söka EU-medel. (flera svarsalternativ möjliga.)	24
Figur 17 Insatser som skulle ge ökat intresse för att söka EU-medel. (Flera svarsalternativ möjliga.).....	25
Figur 18 Företagens anledningar att inte söka medel från nationella program. (Flera svarsalternativ möjliga.)	26
Figur 19 De 20 främsta länderna i antal projektdeltagare per land i utlysningen 2012 för Eco-Innovation	32
Figur 20 Assistansgivande aktörer under ansökningsprocessen.....	35

Sammanfattning

Denna rapport presenterar en studie inom följeforskningen av Tillväxtverkets uppdrag *EU-miljöteknik*. Uppdragets mål är att öka det svenska deltagandet i EU:s program för stöd till innovation, kommersialisering och affärsutveckling. Uppdraget är en del av regeringens miljöteknikstrategi, vilken har som ambition att Sverige ska vara ett föregångsland inom miljöteknik.

Rapporten ger svar på två övergripande frågeställningar.

- Varför söker eller söker inte svenska miljöteknikföretag stöd ur EU-programmen?
- Vilka lärdomar för att uppnå ett framgångsrikt deltagande i EU-programmen kan dras från andra länder?

Den första frågan har besvarats dels genom en skrivbordsundersökning som sammanställer kunskaperna om det svenska deltagandet i EU-programmen, dels genom en enkätundersökning till små och medelstora företag inom miljöteknik. Enkätundersökningen studerar företagets behov och attityder till EU-programmen. Den andra frågan har besvarats genom en internationell utblick. Utblicken baseras på studier genomförda på internationell nivå och på intervjuer med representanter för EU och utvalda medlemsländer.

Sammanfattningsvis visar studien att:

- Det finns potential för ett ökat svenskt deltagande i EU-programmen.
- Företagen saknar tillräcklig information för att söka EU-medel.
- Ett samordnat nationellt system är en avgörande framgångsfaktor för ett ökat deltagande i EU-programmen.

Det svenska deltagandet i EU-program som riktar sig till miljöteknikföretag är generellt högt men det svenska deltagandet i flaggskeppsprogrammet för miljöteknik, Eco-Innovation, är lågt. Dessutom är deltagandet i liknande program inom sjunde ramprogrammet (Environment och Energy) lägre än inom andra områden där Sverige är framstående. Detta tyder på att det finns potential för ett ökat deltagande av företag inom miljöteknik. Detta gäller speciellt för små och medelstora företag, för vilka Sverige generellt har en lägre nivå av deltagande.

Företagens åsikter och motivation för deltagande kan till viss del förklara varför det svenska deltagandet i EU-programmen är lågt, men inte för att det saknas intresse eller behov för deltagande i EU-programmen. Däremot saknar företagen information om vilka möjligheter som finns inom programmen. Dessutom saknar företagen information kring stöd för att välja rätt program och utlysning, och kunskap om urvalskriterier och krav. Enkätstudien ger också indikationer på att företagen föredrar att söka medel ur nationella program över att söka EU-medel.

Ytterligare en aspekt som ger perspektiv på det svenska deltagandet i EU-programmen är de lärdomar som kan dras från andra länder. Studier tyder på att EU-programmen har lägre additionalitet i länder med välfungerande nationella program, som Sverige. Denna uppfattning stärks av resultaten från enkätundersökningen. Ett större fokus i marknadsföringen på alternativa fördelar med EU-programmen skulle därför kunna få genomslag på deltagandet. Lärdomarna från andra länder kan också ge förslag på vilka framgångsfaktorer som leder till ett ökat deltagande. Det tydligaste resultatet är att samordning av det nationella systemet kring EU-programmen, nationella kontaktpunkter och andra myndigheter med främjandeuppdrag, är en avgörande framgångsfaktor för ett högt deltagande. Detta är centralt eftersom det är en betydande börda att söka EU-medel, speciellt för små företag i uppstartsfasen. Att söka medel är en stor belastning på deras resurser, vilket förvärras av informationsbristerna i ett fragmenterat system. Utöver samordning av själva EU-programmen är ett samordnat och specialiserat nätverk av övriga aktörer en viktig faktor för ett högt deltagande.

Kapitel 1. Inledning

Denna rapport syftar till att ge svar på två övergripande frågeställningar. För det första varför eller varför inte svenska små och medelstora företag (SME:s) inom miljöteknik söker pengar ur EU:s program för stöd till innovation, kommersialisering och affärsutveckling. Till denna frågeställning hör också frågan vad det offentliga kan göra för att fler företag ska söka medel ur EU-programmen. Frågeställningen har besvarats genom att det svenska deltagandet har kartlagts, samt genom en analys av företagens behov och åsikter. Behovsanalysen har genomförts som en enkätundersökning till svenska miljöteknikföretag.

Rapportens andra frågeställning är varför vissa länder är framgångsrika i att ansöka om EU-medel. Den har besvarats genom en övergripande skrivbordsstudie på internationell nivå med fokus på EU-programmen samt genom fallstudier av två utvalda goda exempel – Spanien och Nederländerna. Lärdomarna från den internationella utblicken visar vilka generella faktorer som är centrala för ett högt deltagande i EU-programmen samt hur strukturen på främjandesystemet påverkar deltagandet.

Kunskaperna som presenteras i rapporten ska ligga till grund för en bättre förståelse för problematiken kring svenska företags deltagande i EU-programmen. På sikt ska detta kunna bidra till ett effektivare främjande av deltagandet.

1.1 Bakgrund – Tillväxtverkets uppdrag *EU-miljöteknik*

Rapporten är utarbetad inom ramen för Tillväxtverkets regeringsuppdrag *EU-miljöteknik*. Uppdraget är en del av regeringens miljöteknikstrategi, en satsning på 400 miljoner kronor under åren 2011-2014. Miljöteknikstrategin är en handlingsplan som springer ur regeringens ambition att Sverige ska vara ett grönt föregångsland. Syftet med strategin är att skapa jobb och ge exportintäkter, samtidigt som en utveckling som bidrar till en bättre miljö främjas.

Tillväxtverkets uppdrag omfattar sju miljoner kronor under perioden 2011-2014. Målet för satsningen är att stärka pågående arbete med syfte att öka det svenska deltagande i EU:s program för stöd till innovation, kommersialisering och affärsutveckling. En betydande del av EU:s budget är avsatt för dessa program, vilka Sverige genom sitt medlemskap bidrar till att finansiera. Regeringen anser att svenska företag har stor potential att delta i programmen och att ett ökat deltagande är önskvärt. Detta gäller speciellt inom miljöteknik som är en snabbt växande marknad och bransch. Satsningens inriktning är SME:s inom miljöteknik.

Tillväxtverket har utformat uppdraget som ett stöd om sex miljoner kronor som har kunnat sökas av verksamheter som arbetar med att främja deltagandet i EU-programmen. Målgrupp är nationella eller regionala offentligt finansierade eller icke vinstdrivande aktörer. Fyra projektansökningar har beviljats vilka samlar konsortier av organisationer över hela landet.

Oxford Research genomför följeforskningen av det utlysta stödet. Denna rapport är en del av följeforskningsuppdraget. Utöver studierna som presenteras här ingår det också i Oxford Researchs uppdrag att utveckla och sprida processmetodik inom projektkonsortierna samt att utvärdera insatsernas resultat.

1.2 Övergripande om EU-programmen

EU-programmen kan vara en betydelsefull källa för finansiering för SME:s, speciellt i fall då privata eller nationella medel saknas eller är otillräckliga. Tillgången till finansiering är ofta ett hinder för SME:s i deras utveckling,

vilket EU-programmen tar sikte på. De erbjuder höga finansieringsgrader¹ och tydliga utvärderingskriterier. Ur ett svenskt perspektiv, med välfungerande nationella stödssystem för finansiering av SME:s, är det värt att notera att EU-programmen dessutom bidrar med ett antal alternativa fördelar. Dels innebär deltagande i ett EU-program prestige, legitimitet och en kvalitetsstämpel. Dels ger det en skjuts till företagens internationalisering genom tillgång till nya nätverk och marknader.

EU-programmen ger stöd till företag antingen i form av direkta bidrag, som lån eller investeringar, eller genom finansiering av kommersialisering och FoU-verksamhet eller annan innovation. På EU-nivå finns flera program tillgängliga för SME:s inom miljöteknik. Vissa program är inriktade specifikt på SME:s, andra på miljö och ytterligare andra är inriktade på FoU-aktiviteter och på innovation.

EU-programmen för stöd till FoU, innovation, kommersialisering och affärsutveckling är samlade i fem övergripande stödstrukturer: EU:s ramprogram för forskning (FP), CIP (Competitiveness and Innovation Framework Programme), strukturfonderna och sammanhållningsfonderna, europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och europeiska fiskerifonden.² I denna rapport kommer fokus att ligga på de program som ger stöd till SME:s, speciellt med fokus på FoU och innovation eller på miljö. Detta innebär att program inom ramprogrammet för forskning, för närvarande FP7, och inom CIP kommer att studeras. Dessutom kommer programmen LIFE+, som är ett verktyg för EU:s miljöpolitik, och Eurostars, som är ett samarbete mellan EU och Europeiska Rådet, att presenteras.

De program som har valts ut för närmare studier är:

- Eco-Innovation (CIP)
- Intelligent Energy Europe (CIP)
- FP7 – Cooperation: Energy och Environment
- LIFE+
- Eurostars

Organiseringen av de program som presenteras kommer dock att genomgå betydande förändringar under det kommande året, i och med det nya programmet Horizon 2020.

Horizon 2020: EU-programmens övergripande utformning kommer att förändras i och med EU:s nya strategi EU 2020. I EU 2020 finns en målsättning om den innovativa unionen. Målsättningen ska bidra med tillväxt och arbeten och säkra Europas globala konkurrenskraft. Som ett led i arbetet med den innovativa unionen kommer ramprogrammen för forskning och innovationsaktiviteterna inom CIP att kombineras i en övergripande struktur vid namn Horizon 2020. Horizon 2020 kommer att löpa från 2014 till 2020. Det har en preliminär budget på 80 miljarder euro och kommer att ha ett specifikt fokus på innovativa SME:s. Dessutom ska det nya programmet innebära en avgörande förenkling i och med att ett enhetligt regelverk för alla deltagare kommer att utarbetas.

1.3 Det svenska främjandesystemet

Detta avsnitt ger en kort beskrivning av det svenska främjandesystemet knutet till EU-programmen för miljöteknik. Syftet är att ge en bakgrund till kommande kapitel: analysen av företags attityder till EU-programmen samt presentationen av lärdomar från andra länder.

På nationell nivå förvaltas EU-programmen av nationella kontaktpunkter (NCP, national contact points). De nationella kontaktpunkterna är ansvariga för programmets funktion och aktiviteter i medlemslandet. De sköter

¹ Finansieringsgrad är den procentsats av ett projekts kostnader som EU-programmen finansierar. I programmen som studeras i denna rapport är den mellan 50 och 75 procent.

² European Commission (2011). New Practical Guide to EU Funding Opportunities for Research and Innovation. ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/practical-guide-rev3_en.pdf

administrationen av ansökningar och medel, kontakterna med programmets institutioner på EU-nivå, marknadsföringen av programmen och rådgivning och stöd till sökande.

Beskrivningen av främjandesystemet är uppdelad i två delar. Den första delen beskriver strukturen på systemet för de nationella kontaktpunkterna (endast de program som har valts ut för närmare studier i den här rapporten presenteras). Den andra delen ger en övergripande bild av övriga aktörer, offentliga och ideella, som arbetar med att stödja och främja miljöteknikföretag i deras arbete med att ansöka om medel från EU-programmen.

- De nationella kontaktpunkterna utgörs av myndigheter som antingen förvaltar eller på andra sätt lokalt administrerar EU-programmen.
- Övriga främjandeorganisationer utgörs bland annat av
  - kluster-/branschorganisationer
  - nätverk av företagsstödande aktörer
  - forskningsinstitut

Utöver denna enkla indelning finns en stor mängd aktörer i systemet av myndigheter med främjandeuppdrag inom regeringens miljöteknikstrategi³ och ett mycket brett och löst sammanhållet system av andra främjandeorganisationer. Tillsammans utgör dessa ett mycket mer fragmenterat och svåröverskådligt system än den kärna av aktörer som presenteras nedan.

Nationella kontaktpunkter (NCP) för EU-programmen

De utvalda EU-programmen förvaltas av fyra olika myndigheter i det svenska systemet. Ansvarsfördelningen illustreras i Figur 1 Vinnova är den myndighet som samlar flest EU-program. Utöver Environment och Energy är Vinnova också nationell kontaktpunkt för flera andra delar av FP7 och förvaltar också programmet Eurostars. Ansvaret för de två programmen inom CIP är däremot uppdelat på olika myndigheter. Tillväxtverket förvaltar Eco-Innovation och Energimyndigheten förvaltar IEE. Programmet för EU:s miljöpolitik, LIFE+, förvaltas av Naturvårdsverket. LIFE+ har dock skiftat från ett fokus på miljöprojekt i allmänhet till ett fokus på offentliga projekt. Vad gäller EU-medel i stort är Tillväxtverket också förvaltande myndighet för EU:s regionala strukturprogram och det gränsregionala samarbetsprogrammet Öresund-Kattegat-Skagerrak.

Figur 1 Nationella kontaktpunkter för de utvalda EU-programmen.

Andra främjandeorganisationer

Till andra främjandeorganisationer räknas de organisationer som på olika sätt arbetar med att ge stöd till miljöteknikföretag i deras arbete med att söka medel ur EU-programmen. Detta kan innebära aktiviteter som:

- att matcha företag med utlysningar och/eller program.
- att leta upp företag med potential att söka EU-medel.

³ Tillväxtanalys (2012). Utvärdering av regeringens miljöteknikstrategi. Delrapport 1: Utvärderingsansats och tidiga reflektioner.

- att matcha företag med ansökningspartners, i Sverige eller i utlandet.
- informationsinsatser.
- rådgivning och stöd under ansökningsprocessen.

Det är svårt att avgränsa främjandesystemet för miljöteknikföretag med avseende på EU-programmen från organisationer som arbetar med företagsfrämjande i allmänhet. Främjandeorganisationer kan till exempel arbeta mot miljöteknikföretag eller med inriktning på EU-programmen, men kanske inte i någon större utsträckning med båda aspekterna samtidigt. I praktiken samlas många av de centrala aktörerna i främjandesystemet inom ramarna för följande paraplyorganisationer:

- ASSET – Föreningen Svensk Miljöteknik
- EEN, Enterprise Europe Network
- IUC, Industriella utvecklingscentra
- RISE, Research Institutes of Sweden

ASSET är organisationen som samlar bransch- och klusterorganisationer inom miljöteknik. Flera av medlemmarna i ASSET ingår i det främjandeprojekt som den här rapporten också är en del av. Detta gäller bland annat Sustainable Business Mälardalen, Sustainable Business Hub och Business Region Göteborg. EEN och IUC är nätverk med lokala kontor runt om i landet, vilka erbjuder stöd till SME:s. EEN är ett EU-finansierat nätverk som representeras av olika värdorganisationer. IUC är ett nationellt nätverk av lokala bolag. RISE samlar många av de svenska tekniska forskningsinstituten, varav vissa är mer aktiva inom miljöteknik än andra. Utöver forskningsinstituten inom RISE bör också forskningsinstitutet IVL Svenska Miljöinstitutet räknas till främjandesystemet.

Ytterligare organisationer kan anses ingå i systemet, beroende på avgränsning. Som en icke uttömmande lista kan nämnas exempelvis universitet och högskolor med tillhörande entreprenörsskapsstöd, finansieringsaktörer som Innovationsbron, ALMI Invest och ALMI företagspartner, lokala handelskamrar, regionala energikontor med flera. Denna lista är inte unikt skild från de nätverk och paraplyorganisationer som nämns ovan. Till exempel är vissa ALMI-kontor lokala värdar för EEN-nätverket.

1.4 Disposition

Rapportens utformning är som följer. I Kapitel 2 presenteras en översikt över det svenska deltagandet i ett antal utvalda program. Den är baserad på en skrivbordsstudie av rapporter och av utvärderingar av programmen. Kapitel 3 innehåller analysen av företagens behov och attityder. Det är en enkätstudie som presenteras med metod, resultat och slutsatser. Den ger information om företagens ansökningar och deras åsikter om hinder och behov när det gäller deltagande i EU-program. I Kapitel 4 presenteras lärdomarna från andra länder. De är uppdelade på hinder som har identifierats i internationella studier av EU-programmen och på de verktyg som finns för att öka deltagandet i programmen. Som goda exempel presenteras de holländska och spanska nationella systemen. Sist, i Kapitel 5, diskuteras studiens slutsatser och ett antal rekommendationer ges utifrån dessa.

Kapitel 2. Svenskt deltagande i EU:s stödprogram för miljöteknikföretag

Syftet med detta kapitel är att presentera det svenska deltagandet i de utvalda EU-programmen. Centrala frågeställningar är hur högt söktrycket är i Sverige jämfört med i andra länder, hur framgångsrika ansökningar från Sverige är i termer av beviljandegrad samt hur deltagandet av SME:s ser ut, jämfört med övriga EU-länder. De program som har valts ut för närmare studier är

- Eco-Innovation (CIP)
- Intelligent Energy Europe (CIP)
- FP7 – Cooperation: Energy och Environment
- LIFE+
- Eurostars

Sammanfattningsvis visar översikten över det svenska deltagandet i EU-programmen att deltagandet i flaggskeppet för miljöteknik, Eco-Innovation, är lågt. Däremot har svenska ansökningar en hög beviljandegrad, se exempelvis avsnittet om IEE. Detta kan tyda på att svenska ansökningar håller hög kvalitet. Det svenska deltagandet i FP7 är relativt högt men lägre inom teman Environment och Energy, vilka är av speciellt intresse i det här sammanhanget. Översikten visar dessutom att deltagandet av svenska SME:s inom temat Environment är exceptionellt lågt.

Universitet och högskolor spelar en ovanligt central roll i det svenska systemet. Inom Cooperation, det största området i FP7, har de ofta en samordnande roll och får betydande delar av finansieringen. Samtidigt spelar forskningsinstitut en mindre viktig roll i Sverige än i övriga EU.

Svenskt deltagande i EU-programmen karaktäriseras alltså av:

- lågt deltagande i Eco-Innovation.
- relativt höga beviljandegrader.
- relativt högt deltagande i FP7.
- en framträdande roll för universitet och högskolor.
- att Sverige ur ett nordiskt perspektiv står sig starkt.

Nedan presenteras det svenska deltagandet efter program.

2.1 Eco-Innovation (CIP)

Eco-Innovation är en direkt bidragsförmedlande del av CIP:s program för entreprenörskap och innovation, EIP (Entrepreneurship and Innovation Programme). Stöd för miljöinnovation är integrerat i alla EIP:s delar, men Eco-Innovation är ett verktyg speciellt inriktat på bidrag till marknadsintroduktion av innovativa lösningar inom miljöteknik.

Eco-Innovation är ett av de främsta EU-programmen för stöd till SME:s inom miljöteknik. Det är det enda program som enbart är riktat mot miljöinnovation. Dessutom har det som målsättning att två tredjedelar av deltagarna ska vara SME:s. Eco-innovation är tänkt att fylla det investeringsgap som existerar i steget mellan utveckling och fullskalig marknadsintroduktion. Medlen från programmet betalas ut som direkta bidrag för att finansiera specifika projekt med innovativa SME:s. Bidragen täcker upp till 50 procent av projektkostnaderna.

I Tabell 2.1 framgår att det totala antalet ansökningar till Eco-Innovation har ökat under perioden 2008 till 2012. En liknande trend finns i Sverige då svenska företag 2009 deltog i tre ansökningar medan samma siffra för 2010 var 14 ansökningar.⁴ Det ökade antalet ansökningar innebär att konkurrensen inom Eco-Innovation har ökat. Möjligen är det så att Eco-Innovation har ökat i popularitet som en effekt av att miljötekniksektorn växt och fått allt mer uppmärksamhet.

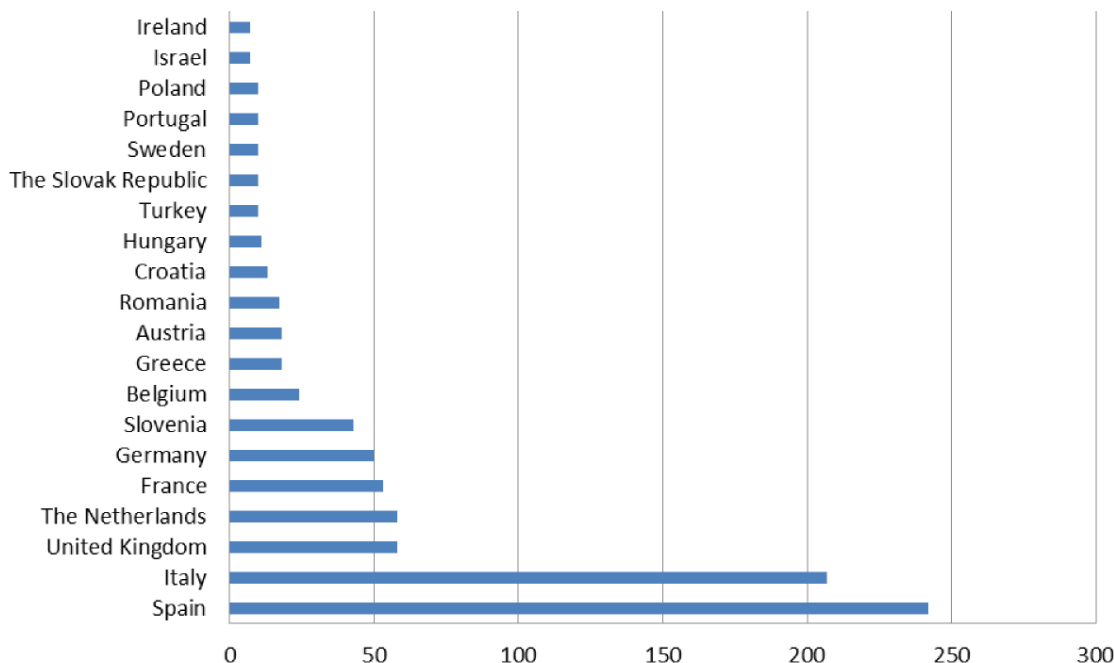
Det höga deltagandet av SME:s i Eco-Innovation är av särskild vikt för den här studiens inriktning. SME:s utgör genomgående runt två tredjedelar av deltagarna i ansökningarna till programmen. Detta visar på att programmetts fokus på kommersialisering har gett resultat på deltagarsammansättningen i jämförelse med de andra program som presenteras. Programmets målsättning för SME:s andel av deltagandet har uppfyllts.

Tabell 2.1 Inkomna ansökningar Eco-Innovation 2008-2012 (totalt)⁵

	Call 2008	Call 2009	Call 2010	Call 2011	Call 2012
Number of proposals	134	202	287	279	284
Number of participants	444	614	895	860	916
SME (%)	74	70	66	67	67

Sveriges deltagande i Eco-Innovation är förhållandevis lågt. Figur 2 visar de 20 främsta länderna i termer av antal projektdeltagare per land. Sveriges deltagande är tydligt lägre än flera storleksmässigt liknande länder. Två av de mest aktiva och framgångsrika länderna är Spanien och Nederländerna. Nederländerna har trots en knappt dubbelt så stor befolkning som Sverige mångdubbelt fler ansökningar till Eco-Innovation. De båda länderna kommer i Kapitel 4. att stå som goda exempel för hur främjandesystemet kan utformas. Sveriges låga deltagande nyanseras dock av att Finland har mycket få ansökningar totalt, och inga alls för 2012.

Figur 2 De 20 främsta länderna i antal projektdeltagare per land i utlysningen 2012 för Eco-Innovation⁶

⁴ Tillväxtanalys (2011). Uppföljning av EU:s ramprogram för konkurrenskraft och innovation (CIP).

⁵ Unit 3: Eco-Innovation – Market Replication (2012). First overview of the Call 2012 CIP Eco-Innovation.

⁶ Unit 3: Eco-Innovation – Market Replication (2012). First overview of the Call 2012 CIP Eco-Innovation.

2.2 Intelligent Energy Europe (CIP)

Intelligent Energy Europe, IEE, är, precis som Eco-Innovation, en del av CIP. Programmet har som fokus att främja såväl energieffektivitet och rationalisering av energianvändningen som användning av nya och förnybara energikällor. Insatserna gäller både i allmänhet och specifikt inom transportsektorn. Inom ramarna för programmet ges stöd till pilottester och marknadsintroduktion samt till spridnings- och främjandeprojekt. Bidragen från programmet täcker upp till 75 procent av projektkostnaderna.

Under 2007-2011 utgjordes 45 procent av mottagarna av medel från programmet av SME:s. Däremot finns oklarheter kring bedömningen av vilka deltagare som är SME:s. För Sveriges del är till exempel universitet, högskolor och energikontor klassificerade som SME:s. Programmets fokus på SME:s är dock inte bara som deltagare utan också som målgrupp för projekten.

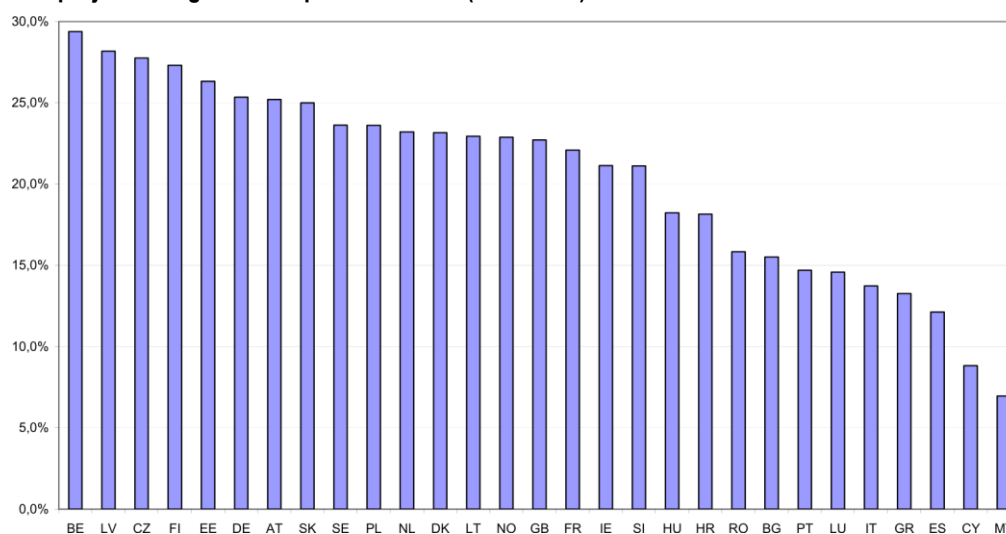
Antalet svenska ansökningar till IEE har ökat under perioden 2008-2012, vilket framgår av Tabell 2.2. Däremot är svenska företags deltagande som andel av det totala antalet ansökningar relativt konstant under tidsperioden. Detta eftersom det totala antalet ansökningar samtidigt har ökat.

Tabell 2.2 Svenskt deltagande i IEE (2008-2012)⁷

År	Totalt antal projektansökningar	Andel med svensk partner	Andel beviljade projekt med minst en svensk partner (ej reservlista)	Beviljandegrad i andel partners
2012	423	21% (89 st)	26% (18 st)	29%
2011	339	22% (75 st)	48% (26 st)	31%
2010	350	18% (64 st)	30% (13 st)	23%
2009	372	19% (73 st)	37% (22 st)	27%
2008	290	20% (57 st)	39% (17 st)	33%

Det finns vissa oklarheter kring hur många av de svenska deltagarna i ansökningarna som är unika då det har visat sig att vissa ingår i flera ansökningar. Andelen beviljade projekt med en svensk partner är dock hög. Detta faktum illustreras av Figur 3 där Sverige kommer på en niondeplats sett till andel beviljade projekt. De senaste åren har ansökningarna dessutom varit mer framgångsrika än det snitt som redovisas i Figur 3. Det snittet dras ned av en låg framgångsnivå under första året, 2007.

Figur 3 Andel projekt som gått vidare per land i IEE II (2007-2010)⁸

⁷ Utvärderingsresultat IEE2 (2008-2012). Sammanställning genomförd av Energimyndigheten 2013-03-27.

⁸ Tillväxtanalys (2011). Uppföljning av EU:s ramprogram för konkurrenskraft och innovation (CIP).

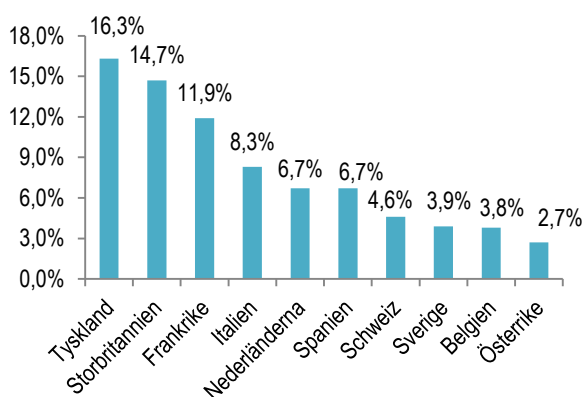
2.3 FP7 – Energy och Environment

FP7, EU:s sjunde ramprogram för forskning, är indelat i program inom ett antal olika områden. Det största av områdena är Cooperation, vilket i sin tur har elva olika teman. Två av dessa teman är Energy och Environment. Dessa teman är passande för FoU-intensiva miljöteknikföretag att söka medel ur.

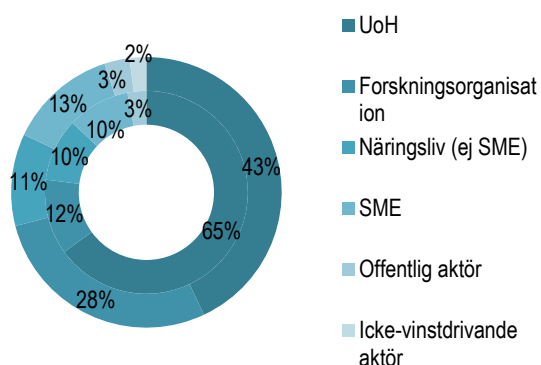
FP7 har ett speciellt fokus på SME:s med målet att 15 procent av budgeten under programperioden ska gå till denna aktörsklass. Detta mål har nyligen uppnåtts i och med att 16,3 procent av budgeten har allokerats till SME:s.⁹ Vad gäller det svenska deltagandet har dock fördelningen av medel inte nått upp till detta mål.

I FP7 delfinansieras FoU-projekt med upp till 50 procent av kostnaderna. Vissa typer av aktörer, inklusive SME:s, kan dock få delfinansiering på upp till 75 procent.

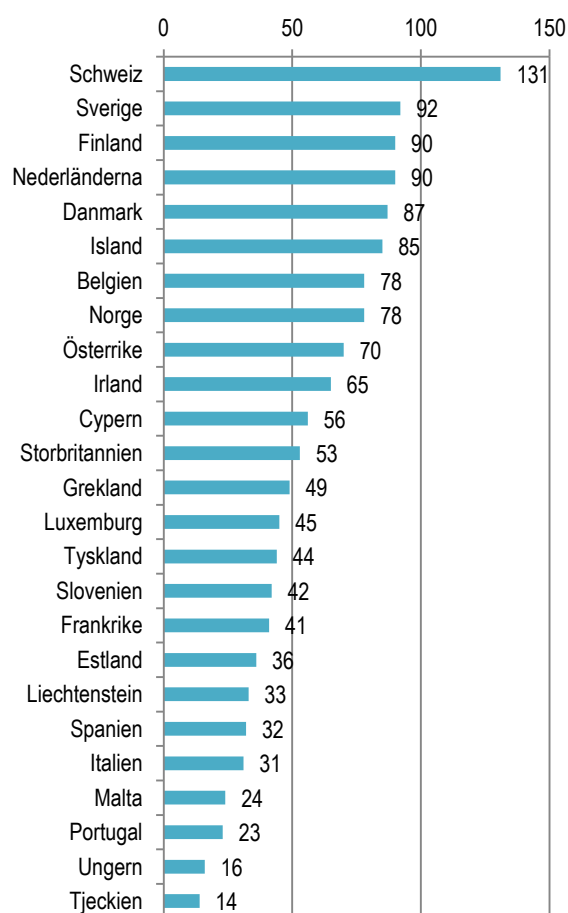
Figur 4 Topp 10 länders deltagande i FP7 fram till 19 oktober 2011.¹⁰ Procentsatsen anger andel beviljade medel i förhållande till hela programmets budget.

Figur 6 Jämförelse av aktörsklasser, andel av beviljade medel i FP7.¹² Det inre hjulet avser Sverige och det yttre EU27.

Figur 5 Beviljade medel från FP7 per invånare för EU27, kandidat- och associerade länder.¹¹ Värdet anges i euro/invånare.

Sverige har varit framgångsrikt i att säkra medel från FP7 under den senaste programperioden, vilket visas i Figur 4 och Figur 5 ovan. Det enda land som har varit mer framgångsrikt i förhållande till folkmängd är Schweiz

⁹ European Commission (2012). SME participation in FP7.

¹⁰ VINNOVA (2011). Sammanfattning svenskt deltagande i FP7. Lägesrapport 2007-2010 – fokus SMF.

¹¹ VINNOVA (2012). Sveriges deltagande i sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling (FP7). Lägesrapport 2007-2011.

¹² VINNOVA (2012). Sveriges deltagande i sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling (FP7). Lägesrapport 2007-2011.

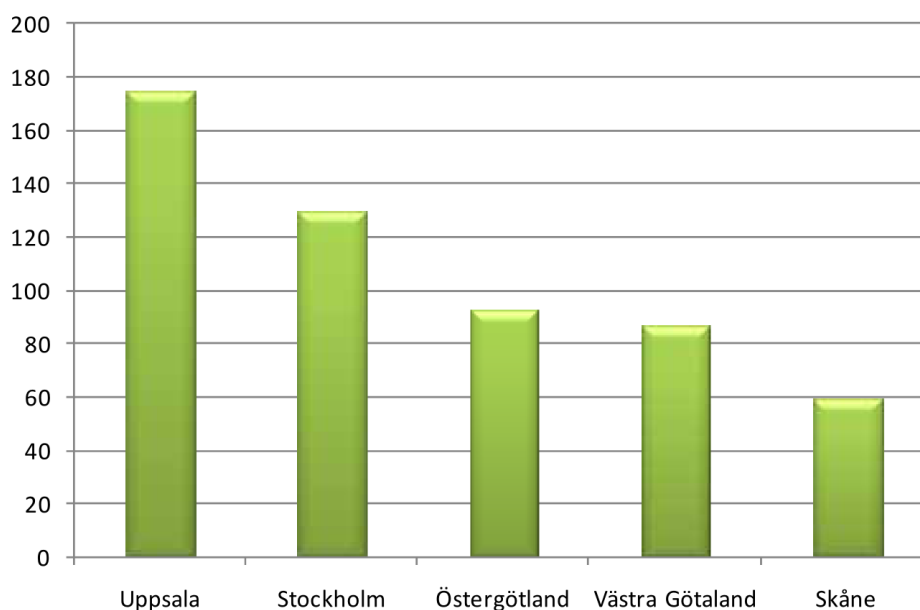
som har uppnått en unikt hög framgångsgrad. En naturlig frågeställning är om Sverige har möjlighet att nå upp till en motsvarande nivå.

Fördelningen av medel till olika typer av aktörer skiljer sig i Sverige jämfört med EU27 som helhet. Detta redovisas i Figur 6. Mest tydlig är skillnaden i fördelning mellan å ena sidan universitet och högskolor och å andra sidan forskningsorganisationer. Denna skillnad förklaras av att forskningsinstitut inte spelar en lika framträdande roll i det svenska akademiska systemet som i övriga Europa. Att svenska universitet och högskolor erhåller en så hög andel av de beviljade medlen verkar också vara en generell effekt av att de tilldelas en större andel av medlen inom projekten. I alla utom ett av områdena inom FP7 har universitet och högskolor fått en högre andel av medlen än deras andel av deltagandet.

Fördelningen av medel i Figur 6 visar dessutom att SME:s utgör en något lägre andel av mottagarna av medel än vad som är medelvärdet i EU. Andelen är därtill tydligt lägre än de 15 procent som är målsättningen för programmet.

I Figur 7 nedan redovisas beviljade medel per län och invånare. Detta ger en ytterligare illustration av den betydande roll som universitet och högskolor spelar i Sverige. Orter präglade av universitet och andra forskningscentra, som Uppsala och Linköping, har bland de högsta nivåerna av beviljade medel per invånare.

Figur 7 Beviljade medel från FP7 fördelat på svenska län (euro/invånare)¹³

Det är främst två teman inom området Cooperation i FP7 som är av intresse för miljötekniksektorn: Energy och Environment. Sverige är klart mindre framgångsrikt inom dessa teman än inom andra tema inom Cooperation som Health, Security och Transport. Deltagande i Energy och Environment ligger också under det svenska snittet för FP7. Det indikerar att det finns potential för fler ansökningar och ett större svenskt deltagande. Samtidigt visar Tabell 2.3 och Tabell 2.4 att Sverige i förhållande till storlek trots allt är ett av de mest framgångsrika länderna även inom dessa teman.

¹³ VINNOVA ANALYS, VA 2011:05. Sammanfattning svenskt deltagande i FP7. Lägesrapport 2007-2010 – fokus SMF.

Tabell 2.3 Beviljade projekt i FP7 Energy för de tio främsta länderna i oktober 2012.¹⁴ Totalt antal beviljade projekt var 2890st.

	Totalt antal beviljade projekt	Andel SME:s (%)	Andel av projekt totalt (%)
Tyskland	398	17,8	13,8
Storbritannien	260	26,5	9
Italien	237	16	8,2
Frankrike	234	22,6	8,1
Spanien	232	17,2	8
Nederländerna	201	17,9	6,9
Belgien	154	22,1	5,3
Danmark	121	17,4	4,2
Sverige	93	17,2	3,2
Grekland	84	15,5	2,9

Andelen SME:s bland de svenska deltagarna i Environment är mycket låg, endast 3,7 procent. Till skillnad från Energy så ligger siffran långt under snittet för det svenska deltagandet i FP7 som helhet, och mycket lägre än för de andra ländernas deltagande. Det är oklart varför deltagandet av SME:s i just Environment är så lågt. En mer djupgående studie skulle behövas för att utreda orsakerna till detta förhållande.

Tabell 2.4 Beviljade projekt i FP7 Environment för de tio främsta länderna i oktober 2012.¹⁵ Totalt antal beviljade projekt var 5254st.

	Totalt antal beviljade projekt	Andel SME:s (%)	Andel av projekt totalt (%)
Tyskland	629	21,9	12
Storbritannien	592	14,7	11,3
Italien	400	16,8	7,6
Nederländerna	397	12,6	7,5
Frankrike	375	11,7	7,1
Spanien	340	19,4	6,5
Belgien	229	15,3	4,4
Sverige	162	3,7	3,1
Österrike	162	19,1	3,1
Grekland	144	8,3	2,7

2.4 LIFE+

LIFE+ är sedan 1992 EU:s finansieringsinstrument för miljöområdet. Programmet är indelat i tre delar: natur och biodiversitet, miljöpolicy och -styrning, och information och kommunikation. Inom programmet finansieras olika typer av demonstrationsprojekt samt främjande- och spridningsprojekt för best-practice, kunskap och teknik. Det är dock värt att notera att programmet har skiftat fokus från miljöprojekt i allmänhet till ett fokus på offentliga projekt. Det har inneburit ett lägre deltagande av SME:s. Inom programmet utgår finansiering med upp till 50 procent av projektkostnaderna.

Under perioden 1996-2006 finansierade LIFE+ 78 projekt i Sverige. Den totala summan av beviljade medel var knappt 70 miljoner euro. Detta kan jämföras med Danmark som under samma period hade 52 projekt respektive Finland som hade 92, båda om knappt 60 miljoner euro.¹⁶ Detta innebär att Sverige per capita har varit mindre framgångsrikt än de nordiska grannarna, även om det svenska resultatet är högre i absoluta tal.

¹⁴ European Commission (2012). Ninth Progress Report on SMEs participation in the 7th R&D Framework Programme (version 1.1).

¹⁵ European Commission (2012). Ninth Progress Report on SMEs participation in the 7th R&D Framework Programme (version 1.1).

¹⁶ DG Environment (2009) Ex-Post Evaluation of Projects and Activities Financed under the LIFE Programme. Country-by-country analysis Sweden, Denmark, Finland.

Ur ett SME-perspektiv är LIFE+ ett mindre intressant program på grund av att fokus har skiftat mot att finansiera offentliga projekt. Av de 45 projekt som Sverige har varit koordinator för under 2009-2013 har tre fördelat medel till SME:s, knappt 7 procent av projekten.¹⁷

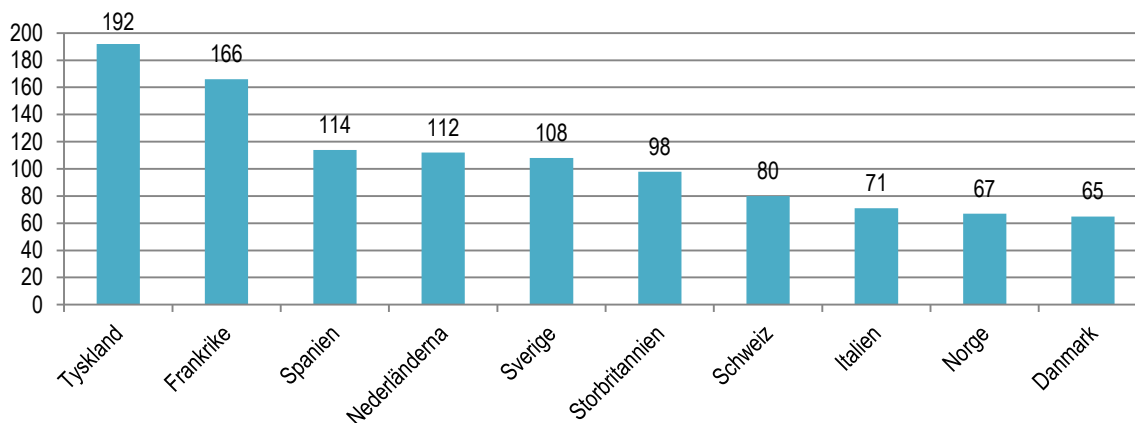
2.5 Eurostars

Eurostars är ett gemensamt program som erbjuds i och med ett samarbete mellan EU och Europarådet. Det är riktat mot FoU-intensiva SME:s. Programmet har ingen tematisk indelning utan fokuserar på marknadsorienterade FoU-projekt och internationalisering.

De skandinaviska länderna har haft ett högt deltagande per capita i Eurostars. Nederländerna och Schweiz, vilka har ett högt deltagande i flera av de andra utvalda programmen, har ett relativt sett lägre deltagande i Eurostars. Som i de andra programmen är Finlands deltagande lågt. De har endast 30 projekt som finansieras av Eurostars. Deltagandet i programmet redovisas i figur 8.

Eurostars är ett intressant program i sammanhanget eftersom det riktar sig speciellt till SME:s. Det är också ett av de mest populära programmen enligt den behovsanalys som presenteras i nästa kapitel. Andelen SME:s som deltagare i de svenska projekten mellan 2008-2010 var också hög och låg nära den avsedda nivån på två tredjedelar.¹⁹

Figur 8 Antal beviljade projekt per land för de tio främsta länderna i Eurostars i maj 2013.¹⁸

¹⁷ European Commission (2012). LIFE Country fact sheet. http://ec.europa.eu/environment/life/countries/documents/sweden_en_jul12.pdf

¹⁸ <http://www.eurostars-eureka.eu/search.do>, hämtat 2013-05-02.

¹⁹ Laperrouze et al (2010). Eurostars Programme Interim Evaluation. Final Report. http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7-evidence-base/other_fp7_panel_evaluations/eurostars_programme_interim_evaluation.pdf

Kapitel 3. Företagens behov och attityder till EU-programmen

Detta kapitel presenterar en webbenkät till svenska SME:s inom miljöteknik. Enkätstudien har genomförts i syfte att bygga upp kunskap kring deltagandet i EU-programmen. Frågeställningar som styrde utformningen av enkäten var varför, eller varför inte, de svenska företagen söker medel inom EU-programmen samt vad de offentliga stödsystemen kan göra för att få fler företag att söka medel från EU-program.

Sammanfattningsvis visar enkäten att företagen både har intresse för och behov av att söka EU-medel men att de saknar kännedom om möjligheterna. Andra hinder för deltagandet är, som kunde förväntas, bristande resurser och missnöje över en krånglig process.

Behovet av information illustreras av att företag som har sökt EU-medel i högre grad också har sökt nationella medel, samt att tre av fyra företag har fått information om EU-programmen från någon myndighet. Dessutom ger studien indikationer på att EU-programmen är mindre populära eftersom deras additionalitet i en svensk kontext är låg. Detta till följd av att de nationella programmen är så välfungerande. Det är dock viktigt att hålla i åtanke att EU-programmen kan bidra med alternativa fördelar i form av internationell legitimitet och nya marknader, vilket de nationella programmen inte kan bidra med i samma utsträckning.

Behovsanalysens resultat är i korthet att:

- Det saknas inte intresse för och behov av medel från EU-programmen.
- Det finns brister i företagens kännedom om möjligheter och krav inom programmen.
- Nationella program och myndigheter är viktiga inkörsportar till EU-programmen.
- Det finns indikationer på att EU-program bortses från till förmån för nationella program.

3.1 Metod och urval

Behovsanalysen genomfördes som en webbenkät. Enkäten skickades ut till 609 små och medelstora miljöteknikföretag. Den var öppen i 20 dagar från och med den 5 april 2013. En påminnelse att fylla i enkäten skickades ut efter 10 dagar.

Enkäten innehöll 20 frågor uppdelade på tre delar. En del rörde information om företaget, som storlek och bransch. Huvuddelen av enkäten behandlade EU-programmen för miljöteknik. Vilka program som angavs presenteras i textrutan intill. Enkätens sista del innehöll några frågor om de svenska stödprogram som är tillgängliga för miljöteknikföretag.

Urvalet av företag gjordes utifrån medlemsorganisationerna i paraplyorganisationen ASSET – Föreningen Svensk Miljöteknik. ASSET:s medlemsorganisationer är bland annat Sustainable Business Hub, Stockholm Cleantech och Business Region Göteborg. Organisationerna listar medlemmar och andra associerade företag på sina hemsidor. Dessa listor har utgjort grunden för urvalet av företag. Urvalet rensades sedan för att endast innehålla små och medelstora, aktiva företag.

EU-program som ingick i webbenkäten:

- *Eco-Innovation (CIP)*
- *Intelligent Energy Europe (CIP)*
- *Co-operation – Environment (FP7)*
- *Co-operation – Energy (FP7)*
- *R4SME (FP7)*
- *Demo – SME (FP7)*
- *LIFE+*
- *Eurostars/Eureka*

173 av de 609 företagen besvarade enkäten, vilket innebär en svarsfrekvens på 28 procent. Fyra av dessa företag utslöts ur analysen då de hade fler än 250 anställda. Övriga svar sammanställdes och ligger till grund för resultaten nedan.

3.1.1 Validitet och reliabilitet

Undersökningens validitet kan diskuteras ur ett antal perspektiv. Ett exempel är möjliga urvalsfel, det vill säga brister som leder till att urvalet inte är representativt för alla miljöteknikföretag. I detta sammanhang är det värt att nämna att den gängse definitionen av miljöteknik ännu inte har en tillfredsställande operationalisering. I regeringens miljöteknikstrategi definieras miljöteknik som *"all teknik som är mindre skadlig för miljön än tillgängliga alternativ"* i enlighet med ETAP:s definition (The Environmental Technologies Action Plan). I praktiken används dock SCB:s miljöföretagsregister som grund för statistik över miljöteknikföretag. Företag inkluderas inte i registret baserat på en operationalisering av definitionen ovan. Istället tas de företag med vars affärsidé är bunden till ett specifikt miljöproblem eller vilka tillhör ett visst branschsegment med miljöprofil.²⁰

SCB:s register är begränsat av sekretess, varför det inte har använts som grund för den här studien. Däremot ligger principerna för SCB:s urval nära urvalet som används i den här studien. Resultatet blir i båda fall ett urval av företag som har en aktiv miljöprofil. En fördel med vårt urval, baserat på ASSET:s medlemsorganisationer, är att ingen enskild bedömning måste göras för små företag vars verksamhet kan vara svår att utvärdera.

Samtidigt som det är en fördel att urvalet av företag i praktiken bygger på företagets egen bedömning av verksamheten kan det också vara ett problem. Företag med en tydlig miljöprofil vilka också är engagerade i företagsorganisationer kan tänkas vara bättre informerade än andra företag. Organisationerna för miljöteknikföretag fungerar både som nätverk och informationskällor för EU-programmen. Av denna anledning kan det antas att frågor om kännedom om EU-programmen och om antal ansökningar producerar resultat som överskattar de faktiska förhållandena i hela företagspopulationen.

Självselektion är ett annat problem som kan påverka resultaten. Till exempel kan det förväntas innebära ytterligare en källa till att företagets kännedom om programmen överskattas. Företag som väljer att besvara enkäten kan antas ha större kännedom om programmets innehåll. Däremot är det samtidigt dessa företag som kan ge de mest välinformerade svaren om ansökningsprocessen.

Vad gäller resultatens reliabilitet svarade 173 av 608 företag på enkäten. Det innebär en svarsfrekvens på 28 %, vilket är en relativt hög svarsfrekvens för den här typen av undersökningar. Tyvärr är det ändå för lågt för att göra en meningsfull statistisk analys av utfallet med avseende på exempelvis felmarginaler.

3.2 Resultat

Nedan presenteras först företagen som deltog i undersökningen. Efter detta följer ett avsnitt om företagets tidigare och planerade ansökningar och därefter ett avsnitt om hinder och önskade insatser.

3.2.1 Företagen i undersökningen

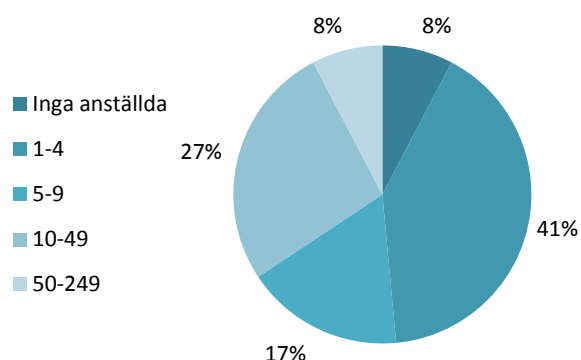
Storleksfördelningen bland företagen i undersökningen presenteras i Figur 9. Majoriteten av företagen i enkäten, 66 procent, är mikroföretag, det vill säga har färre än tio anställda. Följaktligen framgår det också av fritextsvaren att några företag anser att de är för små för att på egen hand söka medel ur EU-programmen. Av dessa menar dock vissa att det är möjligt att delta i ansökningar inom ett konsortium med större samarbetspartner.

Det finns en betydande spridning i ålder bland företagen. En liten majoritet, 56 procent, är grundade sedan år 2000. Samtidigt är 14 procent av företagen, 23 stycken, grundade redan innan 1980. Vad gäller branscher finns det en bred branschfördelning inom gruppen, även om hälften av företagen på något sätt är verksamma inom energi. Fördelningen av branscher bland företagen redovisas i Figur 10.

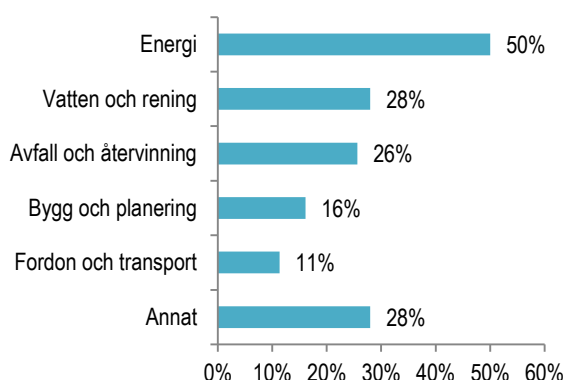
---

²⁰ Tillväxtanalys (2012). *Statistik och indikatorer om näringslivets gröna omställning – ett förslag till en Miljöteknikstatistikportfölj*.

Figur 9 Antal anställda i företagen.

Figur 10 Branscher som företagen är aktiva inom. Varje företag fick ange upp till tre branscher.

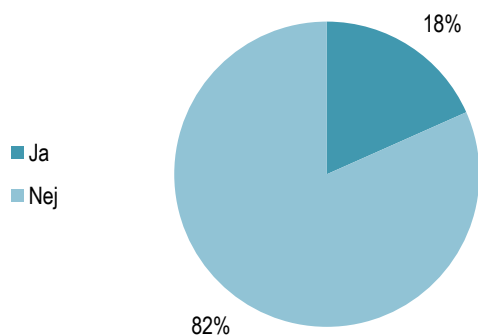

Några alternativa branscher är möjliga att tematisera ur fritextsvaren till frågan som redovisas i Figur 10. Den största är Företags tjänster med 14 företag, eller 8 procent av företagen. Denna kategori innehåller konsulter, inkubatorer och andra företagsstödande verksamheter.

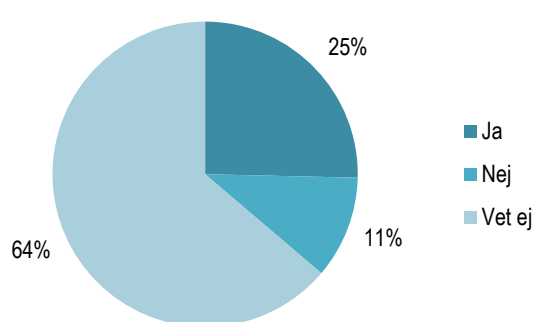
3.2.2 Företagens ansökningar till EU-program

Av de företag som svarat på enkäten har 18 procent, 31 företag, sökt EU-medel. Dessutom har ytterligare 25 procent, 35 företag, som inte tidigare hade sökt EU-medel, planer på att söka i framtiden. Detta redovisas i Figur 11 och Figur 12. Tillsammans utgör de företag som hade sökt EU-medel och de som planerar att söka fyra av tio företag i undersökningen. Det innebär att resultaten till betydande del är baserade på svar från företag som bör ha god kännedom om EU-programmen.

Figur 11 Andel företag som har sökt medel ur EU-programmen.

Figur 12 Andel av företag som inte sökt som planerar att i framtiden söka medel ur EU-programmen.

Figur 13 och Figur 14 nedan visar befintliga respektive planerade ansökningarna om EU-medel fördelade efter program. De 31 företag som har sökt medel har sammanlagt producerat 39 ansökningar, vilka redovisas i Figur 13. Procentsatserna i staplarna anger andelen företag som har sökt medel ur programmet som andel av alla företag som har sökt EU-medel. I Figur 14 visas företagens planer på framtida ansökningar. Där är svaren uppdelade i grupper efter huruvida företagen tidigare har sökt EU-medel eller inte.

Mest populära bland befintliga ansökningar är programmen LIFE+, Eurostars och Eco-Innovation. Detta är förvånande av olika anledningar. Vad gäller LIFE+ har programmets fokus skiftat mot offentliga aktörer. Att LIFE+ ändå är det populäraste programmet kanske kan förklaras av att merparten av ansökningarna kommer från

tidigare år. Figur 14 indikerar också att LIFE+, i överensstämmelse med ett sådant resonemang, har sjunkit i popularitet bland SME:s.

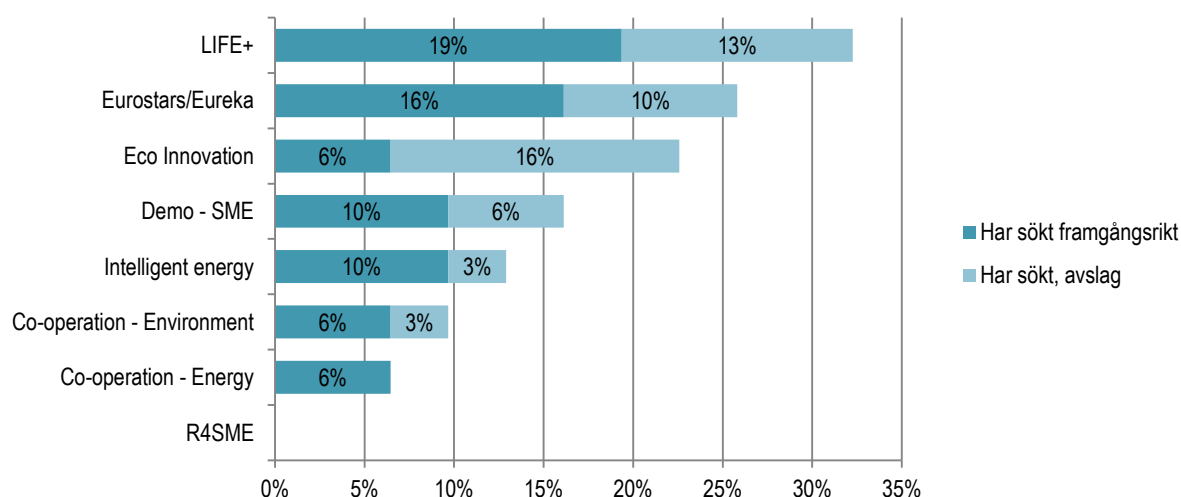
Eurostars är ett relativt nytt program men har ändå redan hunnit ackumulera näst flest ansökningar. Programets popularitet ökar dock och programmets tydliga fokus på SME:s kan bidra till populariteten i urvalsgruppen. Att Eco-Innovation är populärt i urvalsgruppen är inte förvånande i sig, då det har både SME:s och miljöteknik som fokusområden. Däremot har programmet en tydligt lägre beviljandegrad. Den låga beviljandegraden kan i och för sig knytas till att programmet har ökat kraftigt i popularitet. Därmed kan tänkas att den låga beviljandegraden ännu inte har fått genomslag. Något sådant genomslag kan heller inte utläsas i Figur 14 över planerade ansökningar, där Eco-Innovation är det mest populära programmet.

Eco-Innovation är som sagt det mest populära programmet för framtida ansökningar, trots låg beviljandegrad. Därtill är programmet mest populärt både bland dem som har sökt och bland dem som inte har gjort det. Om beviljandegraden är ett hinder mot deltagande borde detta rimligtvis ha fått genomslag i gruppen som tidigare har sökt medel då dessa kan antas ha bättre kännedom om EU-programmen i allmänhet.

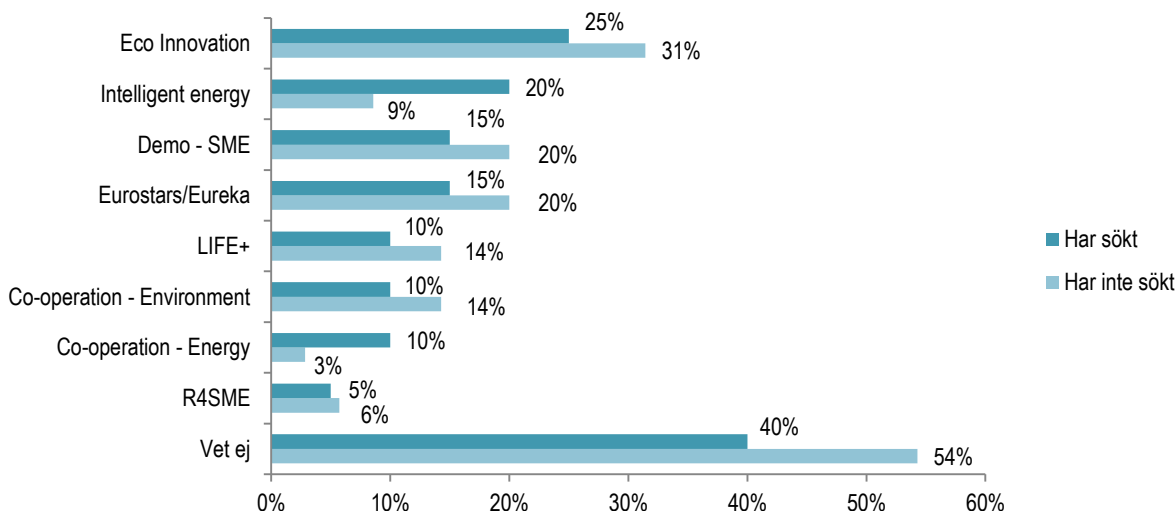
Populariteten hos Eco-Innovation är dock inte förvånande i ljuset av resultaten som presenteras i kommande avsnitt om företagens åsikter kring hinder för deltagande i EU-programmen. Där konstateras att beviljandegraden har mindre betydelse för företagens deltagande. Eco-Innovations popularitet ska alltså snarare sökas i programmets profil, inriktad mot SME:s och mot miljöteknik. En annan möjlighet är att programmet till viss del är populärt för att det är svårt att få ansökningen beviljad. Det skulle kunna innebära ökad legitimitet och prestige vid framgångsrik ansökan.

Sammantaget är 59 procent av ansökningarna, 23 stycken, framgångsrika. Det är en motsvarande beviljandegrad som för nationella program. Det undersöktes också hur många av ansökningarna som använde konsultstöd. Resultatet var att en betydande del av ansökningarna, 45 procent, har utarbetats med något slags konsultstöd. Däremot finns det inget samband mellan konsultstöd och beviljandegrad.

Figur 13 Fördelningen av ansökningar efter program.

Figur 14 Fördelning av planerade ansökningar efter program.²¹ (flera svarsalternativ möjliga.)

3.2.3 Information om EU-programmen

Bland de företag som har sökt EU-medel är det endast ett som inte planerar att söka igen. Det tyder på positiva erfarenheter av EU-programmen. Ett positivt samband gäller också mellan EU-ansökningar och ansökningar till nationella program. Två tredjedelar av dem som har sökt EU-medel har också sökt nationella medel, vilket kan jämföras med att 41 procent av alla svarande har sökt nationella medel.

Bilden av de nationella programmen som ingång till EU-programmen stärks av de källor som företagen anger för hur de får information kring EU-programmen. Detta redovisas i Figur 15. VINNOVA och Tillväxtverket är de vanligaste källorna. Sammanlagt angav 74 procent av företagen någon myndighet som källa till information om programmen.

Den tydliga kopplingen mellan ansökningar till nationella program och till EU-program kan ha flera orsaker. Till exempel kan det bero på informationsfördelar från att har varit i kontakt med en myndighet. Ett företag som har varit i kontakt med myndigheter angående nationella program kan tänkas ha bättre information också kring EU-programmen. Speciellt med tanke på att myndigheterna enligt enkätundersökningen spelar en så pass framträdande roll för informationsspridningen.

En annan orsak till sambandet mellan ansökningar till nationella program och till EU-program kan vara att företagen genom att söka nationella program bygger upp erfarenhet och färdigheter i arbetet med att söka projektpengar. Som redovisas i nästa avsnitt bedöms de svenska programmen som mindre krångliga. Därmed kan de svenska programmen tänkas fungera som en språngbräda för mer komplicerade ansökningar som för dem till EU-programmen. En sista möjlig orsak till sambandet mellan ansökningar på nationell och EU-nivå är att myndigheterna är nationella kontaktpunkter för EU-programmen. Det kan alltså tänkas att företagen genom att söka nationella medel helt enkelt kommer i direkt kontakt med de nationella kontaktpunkterna.

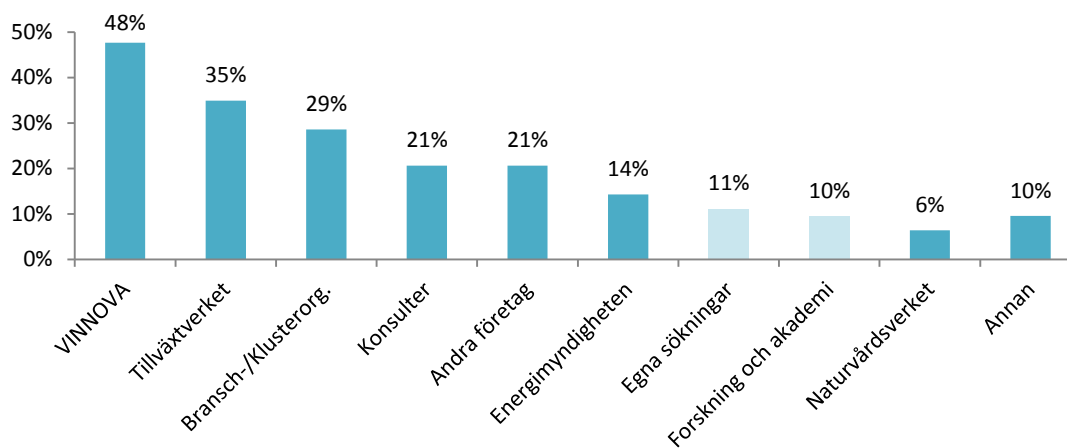
Förutom myndigheter var Bransch- och klusterorganisationer viktiga källor till information om EU-programmen. Procentsatsen för Bransch- och klusterorganisationer kan dock antas vara överskattad av denna undersökning. Urvalet för enkäten är baserat på kontakt med eller medlemskap i en företagsorganisation för miljöteknik. Det är alltså rimligt att anta att det finns en högre sannolikhet att företagen i enkätundersökningen har fått information från sådana organisationer. Med det i åtanke är resultatet för dessa övriga aktörer i främjandesystemet förvånansvärt lågt.

²¹ De planerade ansökningarna är indelade i grupper efter vilka som tidigare har sökt EU-medel respektive vilka som inte har gjort det. Procentsatserna anger mängden företag som planerar att söka medel av ett specifikt program som andel av företagen i respektive grupp.

Det låga resultatet för bransch- och klusterorganisationer, som ASSET:s medlemsorganisationer, kan möjligtvis förklaras genom att företagen inte förväntar sig att dessa ska fungera som informationskällor till EU-programmen. Det skulle kunna vara en anledning till att företag inte tar till sig informationen som sprids av dessa organisationer samt att de, vid intresse, söker kunskapen från andra källor. Det är dock ett problematiskt resultat med tanke på att Tillväxtverkets satsning har tagit formen av ett stöd till bransch- och klusterorganisationer samt till andra liknande organisationer.

Endast de företag som har angett att de har sökt eller planerar att söka medel har svarat på frågan som redovisas i Figur 15.

Figur 15 Andel av företagen som anger varifrån de har fått information om EU-programmen. (flera svarsalternativ möjliga)

Egna sökningar och Forskning och akademi är tematiserade från Annat-svaren. Det är alltså troligt att dessa kategorier skulle ha samlat fler svar om de hade varit med som förvalsalternativ.

3.2.4 Företagens åsikter om hinder för ansökan och möjliga insatser

Det är tydligt att ett lågt svenskt deltagande inte beror på bristande behov eller intresse hos företagen. Få företag i vår undersökning är inte intresserade av att söka eller anser sig inte ha behov av EU-medel. En anledning till varför svenska miljöteknikföretag trots det lämnar in få ansökningar är att EU-programmen har låg additionalitet i länder med välfungerande nationella program. Detta stöds också av företagens åsikter kring hinder i de nationella programmen, vilka anses som mindre krångliga än EU-programmen.

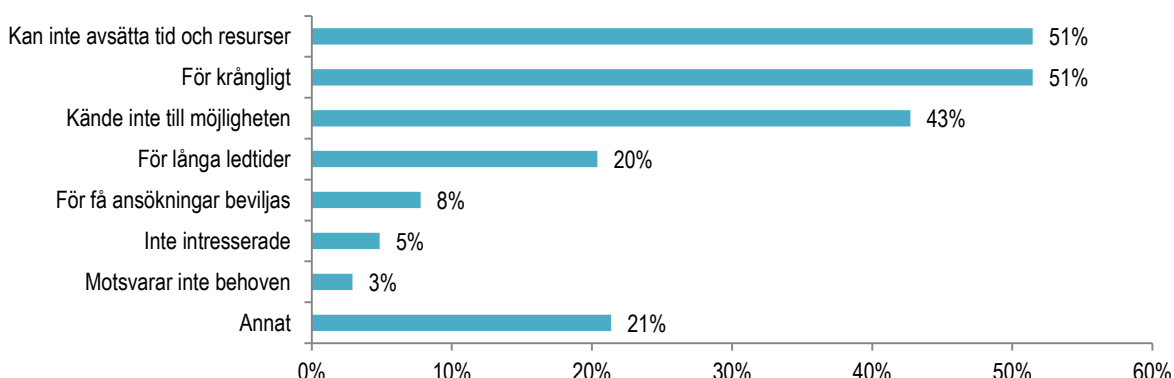
I Figur 16 redovisas vilka anledningar företagen anger för att inte söka EU-medel. Utöver en krånglig process och bristande resurser finns det ytterligare ett betydande hinder. Hela 43 procent av företagen anger att de inte känner till möjligheten att söka EU-medel. Det är en anmärkningsvärt hög siffra. Dels med tanke på diskussionen av validitet, där slutsatsen blev att kännedomen om programmen borde överskattas av enkätundersökningen. Dels med tanke på att hela 40 procent av företagen antingen har sökt eller planerar att söka EU-medel.

Den bristande kunskapen om programmets möjligheter illustreras ytterligare av de fria kommentarerna i enkäten. Ett par företag beskriver systemet som en "djungel". Andra efterfrågar stöd för att hitta rätt bland olika utlysningar och program. En respondent förklarar svårigheterna så här:

"Det är svårt att hålla reda på alla möjligheter till bidrag. En tjänst som Tillväxtverket kan ha är att man i dialog innan ansökan testat om det kan gå vägen eller inte."

Detta indikerar att ytterligare informationsinsatser är viktiga och att sådana skulle kunna leda till fler ansökningar. Färre företag anser att förutsättningarna i programmen, ledtider och beviljandegrader, är relevanta.

Figur 16 Företagens anledningar att inte söka EU-medel. (flera svarsalternativ möjliga.)

Bland fritextsvaren till anledningar att inte söka EU-medel, vilka redovisas i Figur 16, är det möjligt att utläsa två teman. Dessa går igen i fritextsvaren över vad som skulle ge ökat intresse för att söka, vilka tillhör Figur 17. Det första temat är intressant ur perspektivet små och medelstora företag då vissa företag menar att de är för små för att söka EU-medel. Detta förklaras till exempel med att de inte har möjlighet att ligga ute med pengar i väntan på utbetalningar, eller med att de är tvungna att helt fokusera på sina intäkter. Andra små företag menar att det är möjligt att delta, men endast i konsortier med större företag. Ett företag beskriver problematiken så här:

"EU-projekten måste idag vara ekonomiskt stora med många partners vilket utesluter möjligheten för riktigt små företag att medverka, annat än som underkonsult."

Det andra temat som går att utläsa är att utöver en krånglig ansökningsprocess är projektadministrationen i sig en avskräckande faktor för att söka EU-medel. Några företag beskriver att de avskräckts av den omfattande projektadministrationen och att mindre krävande administration skulle öka deras intresse för att söka. Ett företag skriver att de:

"[a]vskräcks av den administration som krävs då stödet är beviljat."

Projektadministrationen är inte en del av ansökningsprocessen. Den kan vara svår att påverka på nationell nivå. Det är dock viktigt att känna till att företagen är skeptiska till kraven på rapportering. Om inte annat så för att ha beredskap att möta företagets frågor och ge dem realistiska förväntningar. Bilden av att EU-programmen medför omfattande administrativa bördor bekräftas dessutom av den internationella utblick som presenteras i nästa kapitel.

Enkätundersökningen avslutades med möjligheter att ge kommentarer i fritext. Utöver ytterligare kommentarer om att vissa företag är för små och att projektadministrationen är betungande är det bland dessa kommentarer möjligt att utläsa att flera företag är missnöjda med programmets urvalskriterier. Detta kan tolkas som en till dimension av upplevelsen av att ansökningsprocessen i sin helhet upplevs som för krånglig. Ett företag skriver att de i arbetet med ansökningar i praktiken blir:

"styrda att anpassa verksamheten efter de kriterier som gäller för att man ska kunna få tilldelning"

Missnöjet med urvalskriterierna tar sig uttryck i att de beskrivs som krångliga, byråkratiska, rigida och missriktade. Vissa företag uttrycker närmast en frustration över att det är så svårt att tillfredsställa kraven. Detta kan tyda på att det saknas tydlig information om krav och kriterier, något som den internationella utblicken i nästa kapitel bekräftar är ett problem. Informationsinsatser bör därmed inte endast fokusera på utbudet av program och möjligheterna inom dessa, utan också på krav och kriterier.

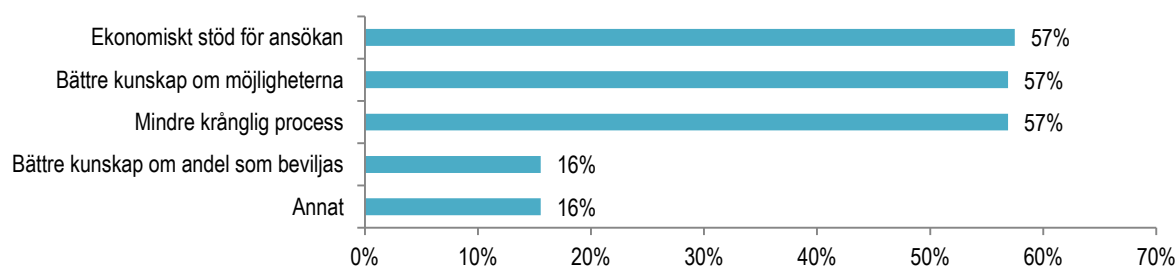
I Figur 17 redovisas företagets svar på frågan vad som skulle göra dem mer intresserade av att söka EU-medel. För att fler företag ska söka medel ur programmen krävs ekonomiskt stöd, mer information och en mindre

krånglig administration. Majoriteten av företagen, 57 procent, anser att insatser inom dessa tre områden skulle öka deras intresse för att söka EU-medel.

Vad gäller ekonomiskt stöd för ansökan fick företagen svara på om de kände till att VINNOVA, Tillväxtverket och Energimyndigheten erbjuder planeringsbidrag. Endast 28 % svarar att de känner till planeringsbidragen. Det visar att informationsinsatser för att sprida kunskap om planeringsbidraget skulle kunna leda till fler ansökningar. Den internationella utblicken i nästa kapitel ger dock inte stöd för att ett planeringsbidrag ger betydande positiva effekter på ansökningsvolymen.

Figur 17 Insatser som skulle ge ökat intresse för att söka EU-medel. (Flera svarsalternativ möjliga.)

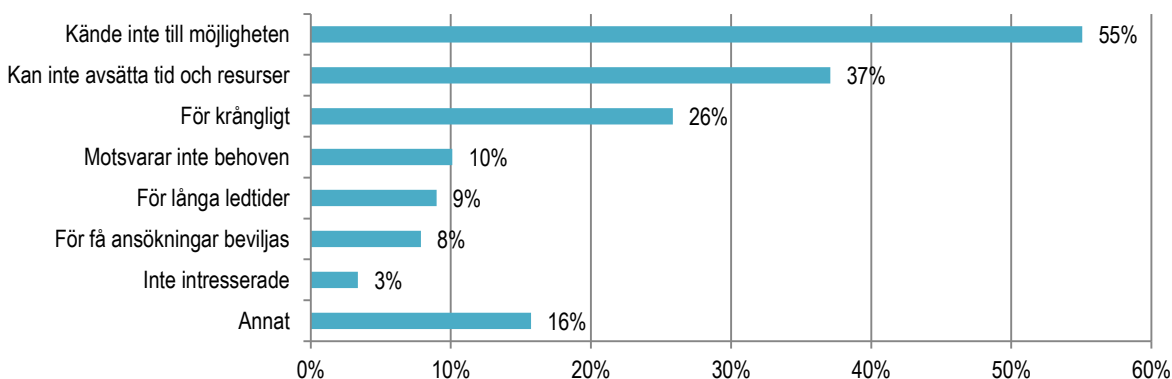
Företagen anser inte i någon större utsträckning att de behövde bättre kunskaper kring beviljandegraden inom EU-programmen. Det är kanske ett oväntat resultat att företagen tillmäter ledtider och andel beviljade ansökningar så låg relevans. Detta kan möjligtvis förklaras av att kunskapen om möjligheterna inom programmen är låg. Ett tänkbart resonemang är att företag i första hand är intresserade av att få bättre kunskap om programmens möjligheter. Först i ett andra steg skulle de vara intresserade av att göra en bedömning av konkurrens och ledtider. Svaren från de företag som inte tidigare har sökt EU-medel men som planerar att söka talar svagt för ett sådant resonemang. Andelen av dessa företag som är intresserade av mer kunskap om beviljade ansökningar är tio procentenheter högre än i hela urvalet. Fortfarande är det dock bara en fjärdedel som uttrycker ett behov av bättre kunskap om beviljandegraden. Det tyder på att beviljandegraden trots allt är en mindre betydelsefull faktor.

3.2.5 Hinder och behov i svenska program

Företagen fick också svara på frågan om vilka anledningar som har bidragit till att de inte har sökt nationella medel. Resultatet presenteras i Figur 18. Samma tre anledningar är mest relevanta respektive minst relevanta för nationella program som för EU-program. Däremot är det en långt mindre andel som anser att de nationella programmen är för krångliga. Detta ger stöd åt att svenska företag inte söker EU-medel på grund av den tunga administrativa bördan.

Svaren på frågan visar att andelen företag som anser att de inte känner till möjligheten att söka nationella medel är *större* än för EU-programmen. De som har kryssat i detta alternativ består till stor del av samma grupp som har kryssat motsvarande alternativ i frågan om EU-programmen. Dessutom har ett knappt tiotal företag som har sökt eller planerar att söka EU-medel kryssat i detta alternativ för de nationella programmen. Den höga andel som angett att de inte kände till möjligheten att söka nationella medel verkar alltså förklaras dels av att det finns en betydande grupp företag som inte över huvud taget känner till möjligheten att söka offentliga medel, dels av att enkäten är snedvriden av en självselektion som innebär att de företag som har valt att svara på enkäten har större kännedom om EU-programmen.

Figur 18 Företagens anledningar att inte söka medel från nationella program. (Flera svarsalternativ möjliga.)

3.3 Jämförelser med tidigare studier

Vissa av resultaten av enkätundersökningen är förväntade. Den bekräftar att EU-programmen uppfattas som krångliga och byråkratiska av de svenska företagen. Att de företag som har sökt EU-medel i hög grad är benägna att söka igen sätter dock ett frågetecken kring att den uppfattningen skulle vara helt korrekt. Med det som utgångspunkt är det möjligt att en mer rättvisande bild av EU-programmen skulle bidra till ett högre deltagande. Studien bekräftar också uppfattningen att det saknas kunskaper kring EU-programmen, en bild som stärks av företagens fritextsvar där flera företag uttrycker svårigheter med att navigera bland programmen.

Resultaten kan också jämföras med Tillväxtanalys *Uppföljning av CIP*²² som publicerades 2011. Slutsatserna i rapporten jämförs med denna studie i Tabell 3.1.

Tabell 3.1 Slutsatser från Uppföljning av CIP – Tillväxtanalys 2011

Slutsats	Bekräftas av vår undersökning?
Mycket arbete för små summor	Nej
Långa ledtider	Tveksamt
Bristar i informationskedjan	Ja
Information kring planeringsbidrag kan vara bristfällig	Ja

Inget företag har nämnt att det skulle vara för små summor som delas ut inom EU-programmen. Kanske kan detta till viss del förklaras av att enkäten till stor del har besvarats av mikroföretag. Samtidigt som slutsatsen inte bekräftas kan den heller inte ifrågasättas då inga frågor kring bidragens storlek ingick i enkäten. Däremot ifrågasätts slutsatsen att långa ledtider skulle vara ett särskilt stort hinder. Endast 20 procent av företagen anser att detta är ett hinder för deras deltagande, betydligt färre än för de mest betydande hindren. Andelen som anser att långa ledtider är ett hinder för att ansöka om medel från de nationella programmen är dock hälften så stor.

Två av slutsatserna i Tillväxtanalys publikation bekräftas, båda vad gäller informationen om programmen. I fråga om planeringsbidragen var det endast 28 procent av företagen som kände till att sådana erbjuds, trots att fyra av tio företag har sökt eller planerar att söka EU-medel. Det stärker bilden av att informationen om planeringsbidragen är bristfällig. På ett liknande sätt bekräftas att det finns brister i informationskedjan. Bristande kunskap om möjligheterna inom programmet anses som ett av de största hindren för att söka medel och en majoritet av företagen efterfrågar mer och bättre information.

²² Tillväxtanalys (2011). Uppföljning av EU:s ramprogram för konkurrenskraft och innovation (CIP).

3.4 Kunskapsluckor

Enkätundersökningen lämnar även ett antal frågetecken som inte har kunnat besvaras:

- Hur utbredd är uppfattningen att företag är för små för att söka EU-medel?
- Vilka aspekter av programmen saknas det information kring?
  - Möjligheter inom programmen
  - Att välja rätt möjlighet
  - Urvalskriterier och krav
- Vilka typer av administrativa hinder är företagen mest oroade över?

Det saknas underlag för att avgöra hur många av företagen som anser sig vara för små för att söka EU-medel. Flera företag nämner detta som ett hinder i fritextsvaren i enkäten. Då denna aspekt av problematiken inte har ingått som förvalsalternativ är det inte möjligt att avgöra hur utbredd uppfattningen är. Potentiellt är det dock ett betydande hinder, åtminstone för mikroföretagens deltagande i EU-programmen.

Fritextsvaren ger också en nyanserad bild av vilken information kring programmen som saknas. De förvalsalternativ som fanns tillgängliga var om informationen kring *möjligheterna inom programmen* utgjorde ett hinder mot deltagande respektive om mer information kring dessa möjligheter efterfrågades. Oavsett kännedom om möjligheter beskrev flera företag i fritextsvaren att det dessutom att var svårt att *välja mellan programmen* samt att *urvalskriterierna och kraven bland annat var otydliga och krångliga*. Det indikerar att det inte bara är ren marknadsföring av programmen som saknas. Återigen är det dock inte möjligt att avgöra hur utbredda de olika uppfattningarna är.

På ett liknande sätt differentierar fritextsvaren också frågan om vad som anses vara krångligt med EU-programmen. Utöver att ansökningsprocessen är komplicerad beskrev flera företag projektadministrationen som avskräckande. Det kan vara värt att ha i åtanke att de administrativa hindren för ansökan också kan gälla vad en beviljad ansökan skulle innebära i termer av projektadministration.

Kapitel 4. Lärdomar från andra EU-länder

EU-programmens utformning och resultat har studerats både på övergripande EU-nivå och för specifika länder. Detta kapitel samlar några av lärdomarna från sådana studier i syfte att ge förslag på vilka insatser som kan bidra till ett ökat deltagande bland svenska företag. Fokus ligger på program för SME:s och på främjande av innovations- och FoU-aktiviteter. Lärdomarna är baserade dels på tidigare publikationer, dels på intervjuer.

En sammanfattning av lärdomarna kan delas upp i hinder och möjliga insatser. Oxford Researchs egen studie av innovativa miljöföretag konstaterade att bristande resurser, både i form av tid och pengar och i form av administrativ kapacitet, var det största hindret för företagens deltagande. Vidare kan en handfull olika hinder identifieras genomgående på den internationella nivån. Speciellt relevant för Sverige och Norden är den begränsade additionalitet som har identifierats i länder där de nationella programmen anses täcka behoven väl. I ett sådant sammanhang är det viktigt att ta i beaktande de alternativa fördelar, som legitimitet och internationalisering, som deltagande i EU-programmen kan bidra med.

Vad gäller insatser kan slutsatsen dras att det inte finns någon samstämmighet kring best-practice på området. Däremot kan ett antal viktiga aspekter identifieras. Mest genomgripande av dessa är behovet av nationell samordning av de olika programmen. Ett fragmenterat system utgör i sig ett hinder för deltagande. En annan viktig aspekt är behovet av ett välfungerande nätverk av övriga aktörer kring den nationella programstrukturen.

I korthet kan lärdomarna sammanfattas som att:

- Bristande resurser, både i form av tid och pengar och i form administrativ kapacitet, är ett avgörande hinder för SME:s.
- Begränsad additionalitet kan vara ett betydande hinder för svenskt deltagande.
- Samordning av systemet för nationella kontaktpunkter är en avgörande faktor för framgång.

4.1 Hinder för deltagande på EU-nivå

Detta avsnitt sammanfattar de lärdomar som har dragits från andra länder kring hinder för EU-programmen. Vi har inom Oxford Research själva genomfört en studie specifikt kring finansiering till innovativa miljöföretag. Utöver Oxford Researchs studie av innovativa miljöföretag har flera andra studier relevanta för EU-programmens funktion genomförts. I dessa har ett antal olika hinder identifierats. Däribland:

- Administrativa bördor och rapporteringskrav.
- Begränsad additionalitet.
- Låg beviljandegrad.
- De minimis-regler.

Dessa presenteras närmare nedan under egna rubriker.

Oxford Researchs studie av innovativa miljöteknikföretag²³ presenteras i textrutan nedan. De övergripande resultaten från studien var att det största hindret för företagens deltagande i EU-programmen var bristande resurser, både i form av tid och pengar och i form administrativ kapacitet. Det konstaterades att en ansökning är en betydande börda för företagen, speciellt om det finns brister i informationen. Dessutom identifierades flera olika typer av bristande information vilka utgjorde hinder för att söka medel.

²³ Oxford Research and EIM (2011). Financing Eco-Innovation. Final Report. http://ec.europa.eu/environment/ecoap/pdfs/0211_final_report_eco_innovation.pdf

Financing Eco Innovation – En studie för DG Environment

I en studie av finansiering av miljöinnovationer genomförd av Oxford Research²⁴ konstaterades att de tre främsta hindren för att få tillgång till både privat och offentlig finansiering var begränsade resurser avsatta till att söka eller säkra finansiering, otillräckliga säkerheter (för lånefinansieringsprogram) och höga administrativa bördor (speciellt för offentlig finansiering). Av respondenterna i undersökningen som utgjordes av SME:s i tidiga faser:

- ansåg 65 procent att begränsade resurser för att söka eller säkra medel samt otillräckliga säkerheter rankades som ett ganska eller mycket betydelsefullt hinder.
- ansåg 57 procent att höga administrativa bördor var ett ganska eller mycket betydelsefullt hinder.
- gavs visst stöd åt att SME:s saknar information samt att det är en avsevärd börda att söka medel, speciellt om det finns flera källor att söka medel ur. Detta inkluderar svårigheter som att
  - det är svårt att förstå urvalskriterierna. Detta förstärks för EU-programmen eftersom lokalkännedom kan vara begränsad.
  - det är svårt att välja mellan olika program. I vissa fall skiljer sig behoven av information mellan programmen. Fragmentering av programmen resulterar i högre informationsbarriärer.
  - väldigt små organisationer inte har tillräckliga stordriftsfördelar. Enligt studien har mikroföretag med färre än tio anställda problem med den finansiella administrationen. Företagens litenhet innebär att en proportionellt sätt större andel av de anställdas tid läggs på andra aktiviteter än innovation.
  - bristande kännedom om passande finansiering fungerar som ett hinder. Det finns visst stöd för att innovativa SME:s inom miljöteknik inte har tillräckligt stor kännedom om tillgängliga typer av stöd.
  - det saknas kapacitet inom organisationen för att upprätthålla forskningsaktiviteter samtidigt med kommersialisering och sökande efter finansiering.

Studien var en enkät som besvarades av 450 europeiska SME:s aktiva inom miljöinnovation. Den indikerade att trots att informationsbrist är ett hinder verkar det som att detta hinder minskar varefter företagen samlar erfarenheter. Av SME:s i tidiga faser ansåg 21 procent att bristande kännedom om finansieringsmöjligheter var ett mycket betydande hinder. Bland SME:s i senare faser var samma andel endast 16 procent.

4.1.1 Administrativa bördor och rapporteringskrav

Komplicerade rapporteringskrav och en byråkratisk ansökningsprocess är avgörande hinder för deltagande i EU-programmen. Halvtidsutvärderingen av programmet Eurostars²⁵ visade att nordiska företag som inte planerade att söka EU-medel var mindre nöjda med ansökningsprocessen än deras motparter i andra länder. För nordiska företag som hade valt att inte delta i Eurostars var den vanligaste anledningen att inte delta att ansökan var för tidsödande. 35 procent av företagen i gruppen ansåg att detta var det främsta hindret för deras deltagande.

Som analysen av företags attityder till att söka EU-medel visade kan administrativa bördor vara en betydelsefull avskräckande faktor som hindrar deltagande. Rapporteringskraven för EU-programmen är betydligt mer detaljerade än för nationella program. Dessutom är många av kraven inte anpassade efter vanliga bokföringsprinci-

²⁴ http://ec.europa.eu/environment/ecoap/pdfs/0211_final_report_eco_innovation.pdf

²⁵ Laperrouze et al (2010). Eurostars Programme Interim Evaluation. Final Report. http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7-evidence-base/other_fp7_panel_evaluations/eurostars_programme_interim_evaluation.pdf

per, vilket innebär att företag ibland tvingas att sätta upp parallella bokföringssystem endast för EU-medel. I en studie om administrativa bördor som Oxford Research genomförde tillsammans med Economisti Associati fanns att mycket arbetstid läggs på att administrera bidragen inom Eco-Innovation.²⁶ I medeltal lade projekt-deltagarna mellan 160-180 arbetsdagar på detta arbete.

4.1.2 Begränsad additionalitet

I länder med väletablerade stödsystem för FoU-intensiva SME:s kan EU-programmens begränsade additionalitet vara ett hinder. Å andra sidan har program som exempelvis Eurostars betydande additionalitet för länder med mindre välfungerande system. Som beskrivs i avsnittet ovan var nordiska företag mer negativa till tidsåtgången för ansökan. De var dessutom mer kritiska till urvalskriteriernas utformning. EU-programmen har dock alternativa fördelar som kan framhållas, speciellt för företag som är aktiva inom FoU och innovation.

Inom ramen för EU:s Mapeer SME project (Making Progress and Economic Enhancement a Reality) genomfördes 2010 en studie av behoven hos SME:s och andra intressenter kring överbryggandet av hinder för innovationsaktiviteter.²⁷ Studien undersökte bland annat vilka anledningar som fanns för att föredra EU-program över nationella program. De alternativa fördelar som företagen identifierade var:

- Internationalisering
- Nätverksfördelar
- Tillräckligt utbud av passande partners
- Höga finansieringsgrader
- Tydliga utvärderingsprocesser

Företagen i studien klassificerades i två olika grupper, FoU-intensiva företag och företag med låg FoU-kapacitet. Gruppen företag med låg FoU-kapacitet medgav att EU-programmen gav bättre effekt på internationalisering och anseende. Däremot ansåg de att de nationella programmen bättre mötte deras behov till följd av enklare rapporteringskrav, kortare ledtider och enklare ansökningsförfaranden. De FoU-intensiva företagen angav däremot att de hade bättre erfarenhet av EU-programmen, till exempel till följd av de höga finansieringsgraderna, vilka gör det lättare för SME:s att delta i FoU-projekt.

4.1.3 Låg beviljandegrad

Många EU-program har en låg beviljandegrad. Till exempel har Eco-Innovation en beviljandegrad på under 16 procent. Denna nivå kommer förmodligen sjunka ytterligare, eftersom programmet blir mer och mer populärt. Samtidigt varierar kostnaderna för ansökningar om olika typer av stöd och för olika mottagare mellan cirka 50 000 SEK för vissa program till nästan 200 000 SEK för ansökningar till Eco-Innovation.²⁸ Kostnaderna hänvisar till företagets reella monetära kostnader, exempelvis ersättning till konsulter, kostnader för utökad redovisning och kostnader för att ställa ut bankgarantier. Kostnadsuppskattningarna är baserade på uppgifter som företag själva har uppgett.

Varefter Eco-Innovation ökar i popularitet är det viktigt att notera den sjunkande beviljandegraden och det ökande gapet mellan ansökta och beviljade medel. I en rapport från Fundetec från 2009 konstateras att det är vanligt att små företag uppfattar att EU-medel är utom räckhåll för dem och att de bara går till stora företag.²⁹

---

²⁶ Oxford Research genomförde 2011 en analys för EU-kommissionen över kostnaderna för mottagare av finansiellt stöd inom Entrepreneurship and Innovation programmet (EIP) i konsortium med Economisti Associati srl, The Evaluation Partnership och Centre for European Policy Studies.

²⁷ Mapeer SME (2009). EU-level Analysis on the end users (SMEs and stakeholders) needs, requirements and feedback to overcome barriers for innovation activities. http://mapeer-sme.eu/en/~media/MaPEer-SME/DocumentLibrary/Useful%20general%20documents/EU_report_WP3_19_09_2011_final_publishable_v3

²⁸ Economisti Associati (2011). Combined ex-ante evaluation and impact assessment of the successor to the Entrepreneurship and Innovation Programme under the Competitiveness and Innovation Framework Programme 2007-2013.

²⁹ Fundetec (2008). Comparison and Assessment of Funding Schemes for the Development of New Activities and Investments in Environmental Technologies.

En låg beviljandegrad skulle kunna stödja en sådan uppfattning. Som en jämförelse är beviljandegraden för SME:s inom FP7 17 procent, att jämföra med 20 procent för alla sökande som helhet. Detta pekar på att en högre risk för SME:s att göra en bortkastad investering kan vara en avskräckande faktor för deras deltagande. Denna aspekt kan bli viktig att ta i beaktande framöver, speciellt för Eco-Innovation. Det kan visa sig bli en utmaning att öka deltagandet trots en sjunkande beviljandegrad. Å andra sidan visar behovsanalysen att beviljandegraden inte är en avgörande faktor för företagen.

4.1.4 De minimis-regler

Ett sista hinder som har pekats ut är att EU:s de minimis-regler. Regler för statligt stöd, vilka de minimis-reglerna tillhör, sattes upp av EU-kommissionen för att undvika att medlemsstater hamnar i en tävling i att bjuda över varandra för att attrahera investeringar.³⁰ Enligt reglerna kan ett medlemsland bidra med statligt stöd i form av bidrag, subventioner, fördelaktiga finansieringsförhållanden och andra fördelar med upp till 200 000 euro till ett enskilt företag under en treårsperiod. Vissa aktörer, speciellt sådana som agerar direkt i förbindelse med offentliga program, har uppgett att bedömningen av huruvida reglerna är uppfyllda är så krångliga att många SME:s upplever att programmets fördelar uppvägs av nackdelarna. Dessutom hämmar de minimis-reglerna nationella myndigheter i deras främjandearbete då de inte vill äventyra eventuellt framtida deltagande i EU-programmen.

4.2 Möjliga insatser för att öka deltagandet

I de rapporter som har gått igenom samt i de intervjuer som Oxford Research har genomfört med representanter från EU-kommissionen under senare tid har det föreslagits att medlemsstater ska ta ett ansvar för att främja deltagandet i EU:s program för FoU och innovation. Fyra olika verktyg har identifierats i detta sammanhang och detta avsnitt ger en översikt över dessa. Det är det viktigt att notera att det finns olika tillvägagångssätt i tillämpandet av vart och ett av dessa verktyg. Det verkar inte finnas någon konvergens mot en best-practice utan i olika länder har olika tillvägagångssätt kunnat knytas till framgångar inom att främja företags deltagande i EU-programmen.

De fyra olika verktyg som har identifierats är:

- Strukturen på systemet för nationella kontaktpunkter (NCP)
- Nätverksbyggande
- Planeringsbidrag
- Informationskampanjer

Dessutom verkar konsulter spela en betydande roll inom vissa program. Det finns stöd för att konsulter bidrar till spridning av och deltagande i EU-programmen. Däremot är kunskaperna om konsulters roll ofta i bästa fall baserade på anekdotisk information.

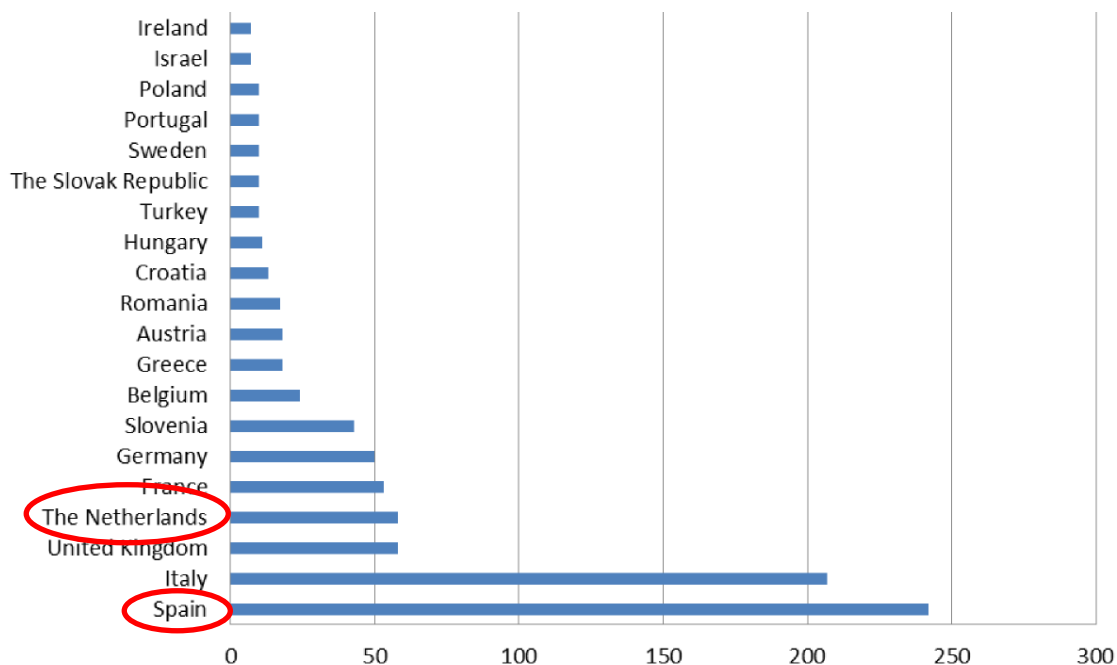
Detta avsnitt är baserat på case-studier, intervjuer och kunskap från tidigare studier för att beskriva olika tillvägagångssätt för att öka deltagandet i EU-programmen. Två nationella system som har varit framgångsrika i att främja deltagande har valts som goda exempel – Spanien och Nederländerna. Båda länder har stora antal ansökningar per capita till flera av EU-programmen. De är speciellt framgångsrika inom Eco-Innovation, vilket framgår av Figur 19. Nederländernas befolkning är exempelvis mindre än dubbelt så stor som Sveriges. Antalet ansökningar är däremot mångfaldigt fler. Spanien, å andra sidan, som tillsammans med Italien är i en klass för sig i antal ansökningar har en tydligt mindre befolkning än Italien.

---

³⁰ Europa Press Release (2006). State aid: Revised 'de minimis' Regulation – frequently asked questions.
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/06/482&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

I avsnitten nedan är det intressant att notera att främjandesystemen i Spanien och Nederländerna har mycket olika karaktärer.

Figur 19 De 20 främsta länderna i antal projektdeltagare per land i utlysningen 2012 för Eco-Innovation³¹

4.2.1 Strukturen på systemet för nationella kontaktpunkter (NCP)

Strukturen på systemet för de nationella kontaktpunkterna kan skifta stort mellan medlemsstater. Det centrala i sammanhanget är att på något sätt uppnå samordning.

- I Nederländerna sker detta genom att de nationella kontaktpunkterna för EU-programmen är samlade i en myndighet.
- I Spanien samordnas programmen istället på regional nivå med lokala handelskamrar som centrala aktörer.

Varje medlemsland har sin egen struktur för att organisera de nationella kontaktpunkterna för EU-programmen. Systemen skiftar från att vara mycket centraliserade till att bestå av spridda nätverk. Ett stort antal mycket olika aktörer, från departement till universitet, forskningsinstitut, specialiserade myndigheter och privata konsulter kan ingå i systemen. I praktiken kan synergien mellan programmen bara utnyttjas om de olika enheterna som administrerar FP7, CIP och strukturfondsmedlen har kännedom om möjligheterna som erbjuds av andra instrument.³²

Alla EU-program har inte liknande strukturer. EU-kommissionen organiserar och ersätter de nationella kontaktpunkterna för FP7. De nationella systemen inom FP7 har därför någorlunda liknande struktur. Däremot tar de enskilda medlemsländerna beslut om strukturen på systemet för nationella kontaktpunkter i programmen inom CIP. När det gäller CIP har nationella kontaktpunkter dessutom endast ansvar för delar av ramprogrammet: Det finns speciella kontaktpunkter för Intelligent Energy Europe (IEE), för stödprogrammet för IKT (ICT-PSP) och för Eco-Innovation.

³¹ Unit 3: Eco-Innovation – Market Replication (2012). First overview of the Call 2012 CIP Eco-Innovation.

³² European Commission (2011). New Practical Guide to EU Funding Opportunities for Research and Innovation. ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/practical-guide-rev3_en.pdf

Hur kontakterna mellan de nationella systemen och de europeiska finansieringsprogrammen sköts är en relevant faktor. Det holländska systemet har en hög grad av samordning. En enskild myndighet är ansvarig för kontakterna med alla EU-program. Detta sedan Nederländerna år 2010 implementerade en ny policy kring hållbarhet, innovation och internationell handel och samarbeten. Denna policy koordinerades genom att en ny myndighet vid namn AgentschapNL grundades under departementet för näringsliv, jordbruk och innovation. Myndigheten har cirka 60 anställda och är en knutpunkt för företag, forskningsinstitutioner och offentliga aktörer som erbjuder rådgivning, finansiering och nätverkande. Myndigheten koordinerar Nederländernas deltagande i Eco-Innovation, IEE, ICT-PSP och FP7.

En enskild person fungerar som Nederländernas nationella kontaktpunkt både för Eco-Innovation och för temat Environment inom FP7. Övriga nationella kontaktpunkter sitter på samma kontor. På detta sätt är hela kedjan av FoU och innovation samlad i en nationellt koordinerad enhet under ett tak. De nationella kontaktpunkterna kan snabbt avgöra huruvida ett program är mer passande än ett annat och hänvisa dem till det mest passande programmet utan att detta innebär att hänvisa till en annan myndighet. Det finns också synergier inom informations spridning och marknadsföring, vilka kan genomföras koordinerat.

Det holländska systemet kan sättas i kontrast mot Spaniens system, vilket är regionalt uppdelat. Faktum är att vissa program helt saknar nationella kontaktpunkter. Detta gäller till exempel för Eco-Innovation. Det formella politiska ansvaret för Eco-Innovation ligger hos departementet för industri, turism och handel. Det är dock regionala organisationer som har tagit ledningen i att koordinera de direkta kontakterna med europeiska institutioner. Dessa regionala organisationer fungerar som informations spridare till andra lokala aktörer, som handelskamrar och affärsnätverk.

I Spanien har SME:s länge organiserats genom att medlemskap i en handelskammare varit obligatoriskt. Sedan 2011 är detta inte längre fallet. Information om utlysningar sprids dock effektivt genom den kanal som de utbyggda handelskamrarna utgör och genom andra nätverk som exempelvis Enterprise Europe Network (EEN). Detta innebär att all information är välintegrerad i regionala nätverk. Eftersom andra källor till finansiering inom innovation och till SME:s länge har varit sällsynta i Spanien har företag i hög grad varit hänvisade till EU-programmen. Dessa är därför välintegrerade med systemen för nationell och regional finansiering, såväl som med övrig EU-finansiering. Nätverket EEN är också välutvecklat och många av de lokala och regionala knutpunkterna har specialiserat sig inom områden närliggande till miljöinnovation. I nuläget finns inom EEN totalt 55 knutpunkter i 29 städer i alla Spaniens regioner.³³ Nätverkens roll i det spanska systemet illustreras ytterligare i nästa avsnitt.

4.2.2 Nätverksbyggande

Ett välfungerande nätverk kring de nationella kontaktpunkterna för EU-programmen är centralt för framgångsrika ansökningar och därigenom också för ett högt nationellt söktryck till EU-programmen. I sådana nätverk kan rymmas både den professionalitet och kunskap som behövs för framgångsrika ansökningar och ett ekosystem som stödjer tillväxten av företag med potential att söka medel.

- I Nederländerna växte ett nätverk och ekosystem av företag inom miljöteknik fram kring ett tidigare nationellt bidrag liknande Eco-Innovation. Detta har nu skiftat fokus till EU-programmen.
- Spanien har en historia av att tillgång till finansiering till SME:s saknas på nationell nivå vilket har inneburit en naturlig internationell inriktning på stödjande nätverk. Dessutom fungerar väletablerade handelskamrar som en effektiv infrastruktur för olika typer av affärsinformation.

Nederländerna har under lång tid delat ut ett bidrag som i mycket liknande Eco-Innovation. Följaktligen har ett nätverk av aktörer inom miljöteknik bildats kring detta system med flera företag som har varit framgångsrika och ett antal regionala organisationer som har främjat deltagande. Detta bidrag existerar dock inte längre på den nationella nivån. Som det beskrevs i en intervju med den nederländska nationella kontaktpunkten så har detta nätverk skiftat fokus från det tidigare programmet till att bilda ett nytt ekosystem kring främst Eco-Innovation.

---

³³ Tillväxtanalys (2011). Uppföljning av EU:s ramprogram för konkurrenskraft och innovation (CIP).

Det spanska systemet har också en väletablerad grogrund för nätverk kring EU-programmen. För det första har Spanien länge saknat nationell finansiering för innovativa SME:s, även om så inte längre är fallet.³⁴ Det har inneburit en anpassning av systemen för att integrera och förmedla information om internationella möjligheter till finansiering. I och med detta har det växt fram ett nätverk av aktörer med en förståelse för EU-programmens möjligheter och karaktär. För det andra har den regionala samhörigheten och informationsförmedlingen underlättats av de starka regionala handelskamrarna. Dessa utgör en infrastruktur inte bara för information kring EU-programmen, utan för affärsinformation över huvud taget.³⁵ Dessutom finns på nationell nivå ambitioner att effektivisera utnyttjandet av EU-programmen. Till exempel finns ett nationellt nätverk, Pymera, under departementet för vetenskap och innovation som samlar regionala aktörer. Syftet med nätverket är att främja spansk deltagande i EU-program och andra internationella samarbeten inom forskning och innovation.³⁶ Nationellt har också strukturfondsmedel används för att koordinera och tematisera olika källor till finansiering. Utöver användandet av strukturfondsmedel ges också stöd till projekt inom EU:s ramprogram för forskning, FP, och inom Eureka, finansierade av exempelvis Eurostars.³⁷

4.2.3 Planeringsbidrag

Planeringsbidrag har tillämpats åtminstone i Nederländerna, situationen i Spanien är mer oklar. Generellt är det svårt att dra några slutsatser kring planeringsbidragens effekter. Det är dock tydligt att det inte är en avgörande framgångsfaktor i dessa två länder.

- Nederländerna har haft planeringsbidrag men har övergett det.
- Förekomsten av planeringsbidrag i det spanska systemet är oklar. Det finns ingen indikation på att det skulle spela en avgörande roll.

I det holländska systemet finns i nuläget inget planeringsbidrag. Ett sådant har tidigare erbjudits av det holländska nationella forskningsrådet. Stödet övergavs av principiella skäl då det inte ansågs vara rätt att "ge bidrag för att få bidrag". Dessutom delade SBRC, the Small Business Research Agency, ut stöd för genomförandet av tekniska studier i syfte att attrahera extern finansiering. Även det stödet har dock övergetts. Det verkar inte som att planeringsbidrag är en kritisk faktor. Planeringsbidrag har dessutom nackdelen att de ytterligare spär på problematiken kring de minimis-reglerna.

4.2.4 Informationsinsatser

Studien av innovativa miljöföretag som Oxford Research har genomfört³⁸ samt enkätundersökningen i föregående kapitel visar på ett antal olika aspekter av informationsbrist som hinder för att söka EU-medel. Informationsinsatser är därför ett viktigt verktyg för att öka deltagandet i EU-programmen. Specifikt kan medlemsländerna begära att EU-kommissionen sänder ut representanter för att hålla i informationsdagar. Informationsdagar kan även begäras av regionala aktörer.

- I Nederländerna anordnas årligen tematiska informationsdagar. Tematiseringen säkerställer relevans och intresse.
- I Spanien är lokala och regionala organisationer mycket aktiva med att anordna informationsdagar.

Enligt EACI (Executive Agency for Competitiveness & Innovation) inträffade en informationsdag med representanter från EU-kommissionen senast 2011 i Sverige. Innan dess skedde det senast 2009. Kontrasten mot det holländska systemet är stor. Där anordnas informationsdagar årligen. Enligt den nationella kontaktpunkten för CIP, som administrerar Eco-Innovation, har tematiska informationsdagar varit särskilt framgångsrika. Informationsdagarna görs specifika genom att de integreras med temadagar för SME:s inom givna branschsegment. På detta sätt försäkras man sig om en intresserad publik.

---

³⁴ Tillväxtanalys (2011). Uppföljning av EU:s ramprogram för konkurrenskraft och innovation (CIP).

³⁵ Muñoz-Cañavate and Hípola (2008). Business information through Spain's Chambers of Commerce: meeting business needs. *Business Information Review*. vol. 25, 4. <http://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1303/1303.4788.pdf>

³⁶ Tillväxtanalys (2011). Uppföljning av EU:s ramprogram för konkurrenskraft och innovation (CIP).

³⁷ European Commission (2011). New Practical Guide to EU Funding Opportunities for Research and Innovation. ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/practical-guide-rev3_en.pdf

³⁸ Oxford Research and EIM (2011). Financing Eco-Innovation. Final Report. http://ec.europa.eu/environment/ecoap/pdfs/0211_final_report_eco_innovation.pdf

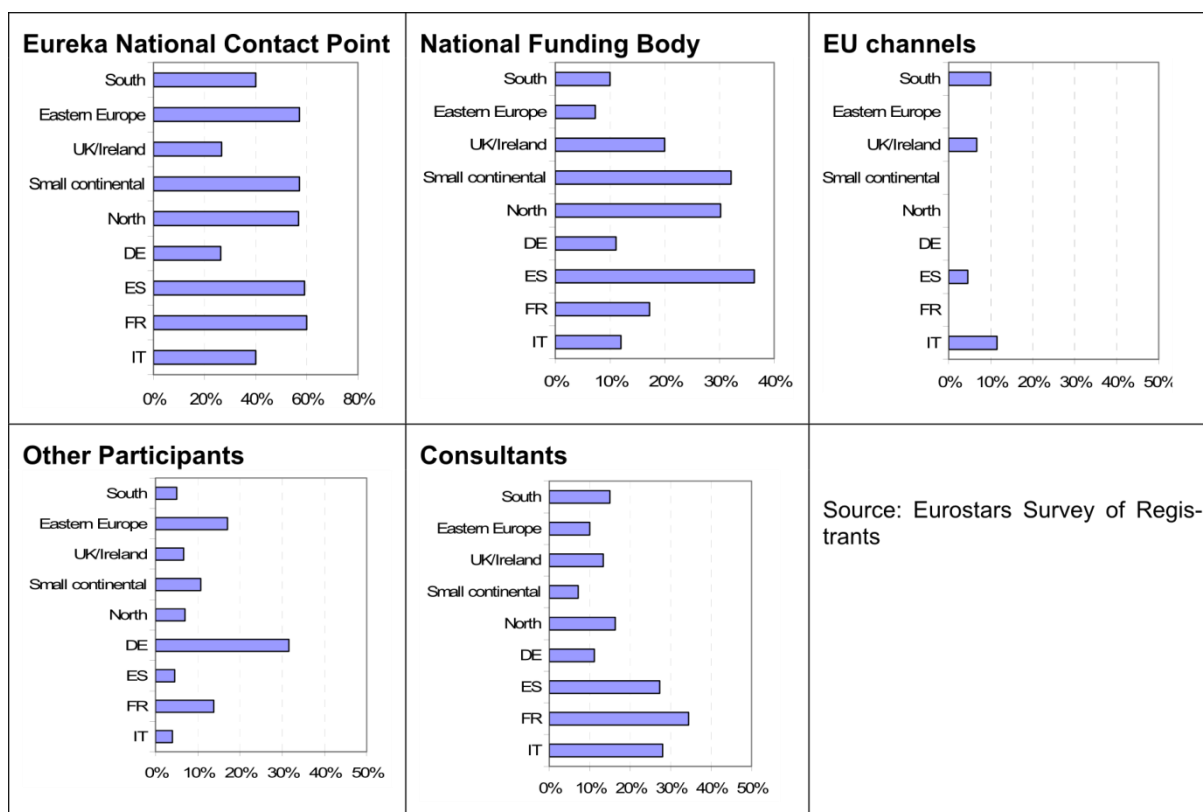
Enligt EACI:s representant för Eco-Innovation är både Spanien och Italien mycket aktiva i att begära informationsdagar på lokal nivå. De anordnas då av lokala handelskamrar. EACI:s representant betonade att det är medlemsländernas ansvar att begära informationsdagar och att kommissionen är mottaglig för förfrågningar från regionala aktörer.

4.2.5 Konsulter

För vissa program, som FP7 och LIFE+, finns en växande bransch av "bidragskonsulter" som assisterar SME:s i arbetet med att skriva ansökningar. Avgifterna är ofta betydande. Förekomsten av konsulter skiftar mellan de olika medlemsländerna. Fördelningen av olika assistansgivande aktörer anges till exempel i halvtidsutvärderingen av Eurostars. Detta redovisas nedan i Figur 20. Halvtidsutvärderingen visar tydligt att konsulter är mest aktiva i Spanien, Italien och Frankrike. Andelen ansökningar med konsultstöd ligger dock under nivån på 45 procent som angavs av de svenska företagen i enkäten som presenterades i föregående kapitel. Halvtidsutvärderingen av Eurostars är från 2010 och möjligtvis indikerar detta att konsultaktiviteterna har ökat kraftigt under senare år. Skillnaden kan också bero på att Eurostars är ett nytt program och att konsultaktiviteter vid tiden för halvtidsutvärderingen ännu inte var särskilt utbredda.

Det har uttryckts uppfattningar att ansökningarnas kvalitet varierar starkt i de fall då konsulter har anlits. Detta gäller speciellt då ersättningsmodellen för konsulterna är sådan att de får betalt per ansökan, oavsett om den är framgångsrik eller inte. Detta innebär naturligt ett incitament för fler ansökningar med lägre kvalitet.

Figur 20 Assistansgivande aktörer under ansökningsprocessen.³⁹

³⁹ Laperrouze et al (2010). Eurostars Programme Interim Evaluation. Final Report. http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp7-evidence-base/other_fp7_panel_evaluations/eurostars_programme_interim_evaluation.pdf

Kapitel 5. Slutsatser och rekommendationer

Några resultat löper som en tråd genom rapporten och dyker upp i flera av kapitlen. En återkommande problematik är den informationsbrist som identifieras såväl i enkätundersökningen som i den internationella utblicken. Informationsbristen har olika aspekter, vilket illustrerades av fritextsvaren i enkäten. Dessa svar bekräftar den bild som presenteras i Oxford Researchs studie *Financing Eco-Innovation*: utöver bristande kunskap om möjligheter utgörs brister i informationskedjan av svårigheter att välja rätt program och kunskap om urvalskriterier och krav.

En annan aspekt som berörs i studien är den roll som beviljandegraden spelar för deltagandet i EU-programmen. Låg beviljandegrad föreslås av den internationella utblicken som ett av de främsta hindren för deltagande i EU-programmen. Detta bekräftas dock inte av enkätundersökningen, där slutsatsen är att beviljandegraden har liten betydelse.

En annan indikation på att beviljandegraden är av mindre betydelse är hur populärt Eco-Innovation är. Antalet ansökningar till Eco-Innovation har ökat starkt och beviljandegraden har fallit. Detta poängteras både av den internationella utblicken och i analysen av svenska företags attityder till EU-program. Samtidigt visar företagens planer på ansökningar snarare på en ökad popularitet för programmet. Möjligtvis kan programmets popularitet härledas till andra egenskaper, som exempelvis till det specifika fokuset på miljöinnovationer. Förhållandet skulle i sådana fall kunna förklaras av att miljöteknikbranschen växer och får mer uppmärksamhet.

Slutligen diskuteras indirekt strukturen på systemet för de nationella kontaktpunkterna på flera ställen i rapporten. I enkätundersökningen anger flera företag att de ser hela systemet som en djungel. Denna bild stärks av de höga resultaten som EU-programmen får på frågor som gäller hur krångligt systemet är. Samma resultat bekräftas av Oxford Researchs tidigare studie *Financing Eco-Innovation* och den internationella utblicken konstaterar att nationell samordning är en avgörande faktor för ett högt deltagande i EU-programmen. Detta kan sättas i kontrast mot det svenska systemet där programmen förvaltas av fyra olika myndigheter utan att någon enskild myndighet har övergripande samordningsansvar.

5.1 Slutsatser

Ett antal slutsatser kan dras från resultaten av studien.

1. *Svenskt deltagande i EU-programmen skulle kunna vara högre*

Svenskt deltagande i EU-programmen skulle kunna vara högre. Detta gäller speciellt SME:s som har ett lågt deltagande i Sverige generellt, och speciellt i FP7 Environment. Däremot är Eco-Innovation, som har få ansökningar generellt, populärt bland företagen i undersökningen, vilket följer trenden med ett ökat antal svenska ansökningar till Eco-Innovation.

2. *Det svenska systemet skulle tjäna på bättre samordning av EU-programmen*

Utifrån den internationella utblicken kan resultaten i enkätundersökningen tolkas som att det svenska systemet för nationella kontaktpunkter skulle tjäna på samordning av EU-programmen. Systemet uppfattas av företagen som krångligt och svårnavigerat samtidigt som ett fragmenterat system har konstaterats vara en faktor som bidrar till företagens administrativa bördor. I och med Horizon 2020 uppstår dock en god möjlighet att se över systemets organisation.

3. *Det finns brister i informationskedjan kring EU-programmen*

Enkätundersökningen visar på brister i informationskedjan och den internationella utblicken bekräftar att informationsbrist är ett hinder för deltagande i EU-programmen. Bristerna gäller inte bara ren marknadsföring av

möjligheterna inom programmen utan även aspekter som stöd till att välja program och information kring kriterier, krav och administrativa bördor.

Den internationella utblicken visar att ökad samordning och minskad information kan minska den börda som ansökningen innebär. Det finns också indikationer på att marknadsföringen av EU-programmen skulle kunna få större effekt om den fokuserade på programmens alternativa fördelar som internationalisering och legitimitet.

4. *Det saknas kunskap om småföretags deltagande i EU-programmen*

Det saknas kunskap om hur småföretag ser på sitt deltagande i EU-programmen. I behovsanalysens fritextsvar framkom att flera företag menar att deras storlek påverkar deras möjligheter att delta i EU-programmen. För att specifikt kunna främja de mindre företagens deltagande behövs mer information deras förutsättningar och åsikter.

5.2 Rekommendationer

Ett antal konkreta rekommendationer kan ges utifrån studiens resultat.

1. *Samordna systemet av nationella kontaktpunkter för EU-programmen när Horizon 2020 nu kommer*

Horizon 2020 är ett ypperligt tillfälle att se över det nationella systemet av kontaktpunkter i och med att flera av programmen kommer att samordnas på EU-nivå. Idealiskt skulle vara att på något sätt samla alla ingångar till EU-programmen i en knutpunkt. Ett mindre åtagande skulle vara att åtminstone samordna programmen med avseende på att leverera information koordinerat.

2. *Se över informationskedjan kring EU-programmen*

Informationskedjan behöver ses över både för att samordnas, som i första rekommendationen, och för att effektiviseras och breddas. Dels behövs mer information för att ge företagen kännedom om de möjligheter som finns. Dels behövs även annan information. Det senare omfattar information om vilka krav och kriterier som gäller inom varje program och utlysning samt stöd till företag så att de kan välja rätt program och utlysning. Det omfattar att även ge en realistisk bild av administrativa bördor och av behov av administrativ kapacitet. Dessutom bör marknadsföringen breddas för att tydliggöra de alternativa fördelar som ger EU-programmen deras additionalitet gentemot nationella program.

3. *Studera små företags förutsättningar och uppfattningar om EU-programmen*

För att öka kunskapen om de mindre småföretagen och mikroföretagen och deras specifika behov och hinder behöver dessa studeras specifikt. Detta kan potentiellt leda till specifika rekommendationer och insatser för de mindre företagen, vilka trots allt utgör den allra största andelen företag och vilka därför har en stor potential att bidra till ett ökat deltagande.

Oxford Research AB, Norrlandsgatan 11, 103 93 Stockholm, Sverige, Tel. 08 24 07 00, www.oxfordresearch.se